

ประเด็นการสัมภาษณ์ และสนทนากลุ่ม

การศึกษาสภาพปัญหาในการประกอบอาชีพเกษตรกรกรรม และความต้องการพัฒนาด้านการ
พึ่งตนเองของประชาชนในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง โดยการสัมภาษณ์และสนทนากลุ่ม มีประเด็น
ดังนี้

1. บริบทของบ้านดอนแดงมีลักษณะ.....
2. ชาวบ้านดอนแดงมีสิ่งที่ยึดเหนี่ยวจิตใจที่นับถือ.....
3. ประเพณีที่สำคัญของหมู่บ้านมีประเพณี.....
4. ทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญในชุมชนที่ใช้ร่วมกัน.....
5. ความสัมพันธ์กันในครอบครัว สายเครือญาติ และภายในชุมชน เป็นอย่างไร.....
6. อาชีพเกษตรกรของชาวบ้านดอนแดงสืบทอดมาตั้งแต่บรรพบุรุษถึงปัจจุบันคือ.....
และอาชีพเกษตรกรที่เลิกทำคือ.....
7. อาชีพเสริมนอกภาคการเกษตรที่สามารถสร้างรายได้ให้แก่ครอบครัว คือ.....
8. ชาวบ้านมีปัญหาการประกอบอาชีพ คือ.....
9. ชาวบ้านเคยได้รับการฝึกอบรม และศึกษาดูงานด้านใดมาแล้วบ้าง.....
10. ชาวบ้านมีความรู้ ความถนัดในการประกอบอาชีพในเรื่องใดมากที่สุด.....
11. สิ่งที่ชาวบ้านต้องการให้หน่วยงานภายนอกช่วยเหลือคือ.....
12. ท่านยินดีเข้าร่วมโครงการพัฒนาการพึ่งตนเองของประชาชนในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง
ในครั้งนี้หรือไม่.....

รูปแบบการพัฒนาการพึ่งตนเองของประชาชนในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง

ปัจจัยที่ผลต่อ	กิจกรรมการพัฒนาการพึ่งตนเอง
การพัฒนาการพึ่งตนเอง	
1. ความสัมพันธ์ในครอบครัว	1. แบ่งเวียก (แบ่งหน้าที่) แบ่งงาน สานสัมพันธ์ครอบครัว 2. ต่อม โยมพาแลง กินข้าวร่วมกัน (รับประทานอาหารร่วมกัน)
2. การได้รับการฝึกอบรม	3. การประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในชีวิตประจำวัน 4. การจัดการพื้นที่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด 5. การเลี้ยงสัตว์เพื่อการบริโภคและสร้างรายได้ 6. การปลูกผักสวนครัว ปลูกเองกินเอง 7. การเก็บรักษาเมล็ดพันธุ์และขยายพันธุ์พืช 8. อาหารท้องถิ่น ตลาดชุมชน
3. ภาวะผู้นำ	9. การพัฒนาแกนนำพึ่งตนเอง
4. ความมั่นใจในตนเอง	10. เวทีเสวนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ คนพอเพียง พึ่งตนเองได้

เป้าหมายการพัฒนาการพึ่งตนเองของประชาชน เป็นบันได 4 มีดังนี้

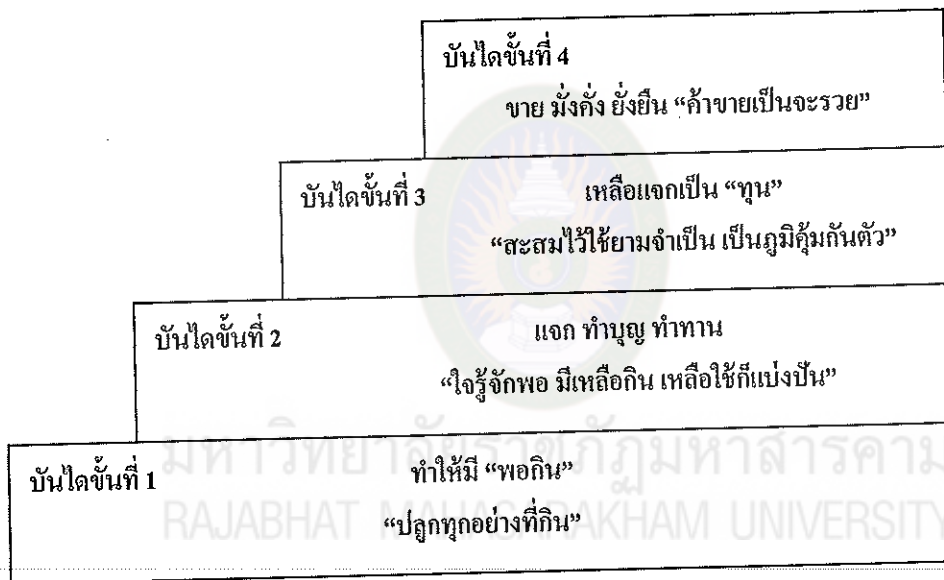
บันไดขั้นที่ 1 ทำให้มี “พอกิน” เน้นการผลิตพืชผลให้เพียงพอกับความต้องการบริโภคในครัวเรือนก่อนเป็นอันดับแรก “ปลูกทุกอย่างที่กิน” เพื่อลดค่าใช้จ่าย โดยการสร้างสิ่งอุปโภคบริโภคในที่ดินของตนเอง เช่น ข้าว น้ำ ปลา ไข่ ไม้ผล พืชผัก

บันไดขั้นที่ 2 แจก ทำบุญ ทำทาน “ใจรู้จักพอ มีเหลือกิน เหลือใช้ก็แบ่งปัน” เน้นการให้ทาน ทั้งการทำบุญทำทาน และการแบ่งปันให้แก่ผู้อื่น โดยไม่หวังผลตอบแทน “ยิ่งทำยิ่งได้ ยิ่งให้ยิ่งมี” การให้ไปคือได้มา

บันไดขั้นที่ 3 เหลือแจกเป็น “ทุน” “สะสมไว้ใช้ยามจำเป็น เป็นภูมิคุ้มกันตัว” การรู้จักเก็บรักษาไว้เป็นทุนและใช้ในยามวิกฤตหากเกิดภัยแล้ง น้ำท่วม ผลผลิตไม่ได้ตามที่ตั้งใจไว้ เช่น การเก็บรักษาข้าวไว้ในยุ้งฉางเพื่อให้พอมิกินข้ามปี คัดเลือกและเก็บรักษา “ข้าวพันธุ์” ไว้สำหรับเป็นพันธุ์ข้าวในปีต่อไป นอกจากเก็บพันธุ์ข้าวแล้ว ยังเน้นให้รู้จักวิธีการถนอมอาหาร การสะสมอาหารไว้กินในยามหน้าแล้ง ด้วยการแปรรูปอาหารหลากชนิด อาทิ ปลา ร้า ปลาแห้ง มะขามเปียก

พริกแห้ง หอม กระเทียม เพื่อเก็บไว้กินในอนาคต และการรู้จักออม “การอดออม (ออมเงินเพื่อใช้หนี้สิน) การออมทรัพยากร ออมดิน ออมน้ำ ที่ใช้ในการเกษตร”

บันไดขั้นที่ 4 ขาย มั่งคั่ง ยั่งยืน “ค้าขายเป็นจะรวย” เมื่อเหลือจากการบริโภคแล้ว จึงคำนึงถึงการผลิตเพื่อการค้า การขายด้วยความรู้ลึกของการ “ให้” อยากรที่จะให้สิ่งดีๆ เมื่อแบ่งให้กับคนอื่นๆ ได้รับสิ่งดีๆ นั้นๆ ด้วย และมีการรวมกลุ่มของชาวบ้าน ให้ครอบคลุมทั้งการเกษตรแบบผสมผสาน หัตถกรรม การแปรรูป อาหาร การทำธุรกิจค้าขาย และการท่องเที่ยวระดับชุมชน เพื่อให้เกิดความมั่นคงในด้านทุนหมุนเวียนทางการเงินในหมู่บ้าน มีโอกาสได้อาศัยช่วยเหลือเกื้อกูลกันกับสมาชิกอื่นและมีอำนาจต่อรองทางการผลิตและการจำหน่ายผลผลิตมากขึ้น ครอบครัวยุคใหม่ที่พึ่งตนเองได้

แผนภาพที่ 1 บันได 4 ขั้น เป้าหมายการพัฒนาการพึ่งตนเองของประชาชน

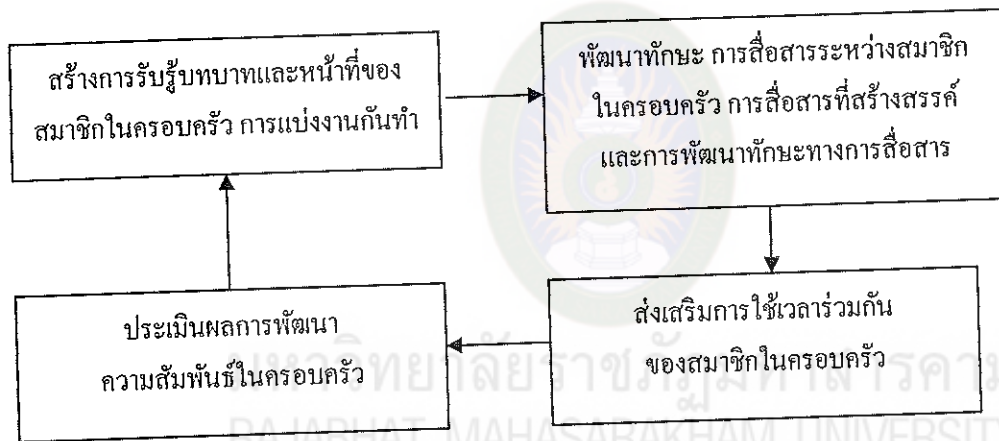
ผู้วิจัยได้จัดทำรูปแบบการพึ่งตนเองของประชาชนในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงที่สอดคล้องกับตัวแปรอิสระทั้ง 4 ปัจจัย ดังนี้

1.1 รูปแบบการพัฒนาความสัมพันธ์ในครอบครัว (ปัจจัยที่ 1)

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยความสัมพันธ์ในครอบครัว มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลโดยรวมเท่ากับ 0.39 ผู้วิจัยจัดทำรูปแบบการพัฒนาความสัมพันธ์ในครอบครัว โดยจัดกิจกรรมสร้างความตระหนักรู้ในบทบาทหน้าที่ สร้างทักษะการสื่อสาร และมีการใช้เวลาร่วมกันในครอบครัว เพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีในครอบครัว

รูปแบบการพัฒนาความสัมพันธ์ในครอบครัว ของประชาชนในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงเบื้องต้น โดยการทำให้สมาชิกในครอบครัวเข้าใจและตระหนักถึงความสำคัญของการสร้าง รักษาและดูแล สัมพันธภาพได้นั้น มีขั้นตอนดังนี้

- 1) สร้างรับรู้บทบาทและหน้าที่ของสมาชิกในครอบครัว การแบ่งงานกันทำ
- 2) พัฒนาทักษะการสื่อสารระหว่างสมาชิกภายในครอบครัว การสื่อสารที่สร้างสรรค์ และการพัฒนาทักษะทางการสื่อสาร
- 3) ส่งเสริมการใช้เวลาร่วมกันของสมาชิกภายในครอบครัว การทำกิจกรรมเพื่อส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน
- 4) ประเมินผล เป็นการประเมินผลการพัฒนาความสัมพันธ์ในครอบครัว โดยการสังเกตจากการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม การแบ่งงานกันทำในครอบครัว และลักษณะการสื่อสารในครอบครัว

แผนภาพที่ 8 รูปแบบการพัฒนาความสัมพันธ์ในครอบครัว

ผู้วิจัยได้ออกแบบกิจกรรมการพัฒนาความสัมพันธ์ในครอบครัวของสมาชิกในครอบครัว จำนวน 2 กิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมที่ 1 แบ่งเว็ยก แบ่งงาน สานสัมพันธ์ครอบครัว และกิจกรรมที่ 2 คู่มีโสมพาแลง กินข้าวนำกัน

กิจกรรมที่ 1

แบ่งเวียง (แบ่งหน้าที่) แบ่งงาน สถานสัมพันธครอบครัว

หลักการและเหตุผล

ครอบครัวเป็นหน่วยเล็กที่สุดทางสังคมเป็นจุดเริ่มต้นของการวางรากฐานของการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนคนหนึ่ง ตั้งแต่คลอดและอยู่รอดเป็นทารก โดยการอบรมเลี้ยงดู การปลูกฝัง ขัดเกลาทางด้านคุณธรรมจริยธรรมให้เป็นสมาชิกของสังคมที่มีความสมบูรณ์และมีคุณภาพ อันกล่าวได้ว่าเป็น “ทุนทางสังคม” (Capital Society) ในการพัฒนาคน สังคม และประเทศให้เจริญ ออก งามอย่างมั่นคงและยั่งยืน (สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว, 2554: 1-55)

การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นของครอบครัวไทยที่มีลักษณะของการเปลี่ยนแปลงที่มีผลต่อ ความสัมพันธ์ในครอบครัว ซึ่งจะส่งผลให้ครอบครัวเป็นสุข มี 9 ลักษณะ คือ 1) องค์ประกอบของ ครอบครัวที่เปลี่ยนแปลงไป ไม่จำเป็นต้องประกอบด้วยพ่อ แม่ ลูก อีกต่อไป บางครอบครัวอาจมี เพียงคนเดียว หรือครอบครัวอาจจะ หมายถึง ผู้สูงวัยและเด็กเท่านั้น (โดยที่ไม่จำเป็นต้องเป็น พ่อ แม่ ลูก) 2) ครอบครัวไม่สามารถขัดเกลาทางสังคมต่อคนรุ่นถัดไป บทบาทของการสั่งสอน ปลูกฝัง ค่านิยม ความเชื่อ และวัฒนธรรม ไม่ได้อยู่ที่ครอบครัวอีกต่อไป 3) ความสามารถในการเรียนรู้ของ ครอบครัวลดน้อยลง ทำให้สื่อต่าง ๆ เข้ามามีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตของครอบครัว โดยเฉพาะ เมื่อครอบครัวเติบโตท่ามกลางกระแสการบริโภคนิยม 4) แนวคิดในเรื่องการสร้างครอบครัวให้เป็น ปีกแผ่นนั้น เป็นความคิดที่ล้าสมัยของยุคปัจจุบัน 5) ช่องว่างระหว่างแม่กับลูกคนที่ 1 ห่างกันมาก ยิ่งขึ้นซึ่งจะส่งผลให้เกิดช่องว่างทางการสื่อสารระหว่างรุ่นพ่อ แม่ และลูกมากยิ่งขึ้น 6) การเติบโต ทางร่างกายไปเร็วกว่าวุฒิภาวะในเรื่องต่าง ๆ เด็ก ๆ จะเป็นหนุ่มสาวเร็วขึ้น ในขณะที่วุฒิภาวะและ ความรับผิดชอบในเรื่องต่าง ๆ โตตามไม่ทัน 7) ความต้องการภายนอกที่เป็นเรื่องสมมติตามกระแส บริโภค ครอบครัวในปัจจุบันยังยึดติดกับค่านิยมภายนอก ที่ผลักดันให้ความต้องการชีวิตไปตาม กระแสของสื่อมวลชน และมีพลังอย่างมากในการสรรหา เช่น ต้องการบ้านหลังใหญ่ขึ้น ต้องการรถ ที่ทันสมัยกว่าเดิม ฯลฯ 8) ครอบครัวไม่เชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง พ่อ แม่ ไม่เชื่อว่าตนเอง จะเลี้ยงลูกได้ดีกว่าโรงเรียน เป็นต้น และ 9) ครอบครัวในปัจจุบัน มีลักษณะโดดเดี่ยว เมื่อต้องเผชิญ ปัญหา ครอบครัวไม่สามารถจะมีแหล่งพึ่งพิง หรือปรึกษาปัญหาได้เช่นเดียวกับครอบครัวในยุค ก่อน (ที่จะมีคนรุ่นก่อนคอยเป็นที่ปรึกษาให้) โดยเฉพาะเด็ก

ลักษณะทั้ง 9 ของครอบครัวนี้ ส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ในครอบครัวอย่างมาก

และกระทบต่อความเข้มแข็งของครอบครัว เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ครอบครัวมีสุขภาพดี จากสภาพการณ์ที่เป็นอยู่ จึงมีความจำเป็นที่จะต้องเสริมสร้างความเข้มแข็งแก่สถาบันครอบครัว เพื่อให้เกิดความสัมพันธ์ที่แนบแน่น เป็นเกราะคุ้มกันให้กับสมาชิกภายในครอบครัวจากปัญหาต่าง ๆ ดังกล่าวได้นั้น จุดเริ่มต้นที่สำคัญคือความสัมพันธ์ในครอบครัว ความเสถียรของการดูแลใส่ใจซึ่งกันและกันและเป็นรากฐานที่สำคัญของการอยู่ร่วมกันเพราะเราไม่สามารถอยู่ลำพังคนเดียวได้ในสังคม คนที่จะประสบความสำเร็จในชีวิต คือคนที่สามารถที่จะมีสัมพันธภาพคนอื่นและสิ่งแวดล้อมได้อย่างสอดคล้องสมดุล สามารถให้และรับได้อย่างเหมาะสม การที่จะทำให้สมาชิกในครอบครัวเข้าใจและตระหนักถึงความสำคัญของการสร้าง รักษาและดูแล สัมพันธภาพได้นั้น สมาชิกทุกคนต้องเรียนรู้และเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทและหน้าที่ของสมาชิกภายในครอบครัว การแบ่งงานกันทำ การสื่อสารระหว่างสมาชิกภายในครอบครัว การสื่อสารที่สร้างสรรค์และการพัฒนาทักษะทางการสื่อสาร และ การใช้เวลาร่วมกันของสมาชิกภายในครอบครัว การทำกิจกรรมเพื่อส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้สมาชิกในครอบครัวมีความรู้ความเข้าใจและตระหนักในบทบาทและหน้าที่ของตนเอง
2. เพื่อให้สมาชิกในครอบครัวมีความรู้ ความเข้าใจ ในการแบ่งงานกันทำภายในครอบครัว
3. เพื่อให้สมาชิกในครอบครัวสามารถปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบได้อย่างเหมาะสม

เป้าหมาย

หัวหน้าครัวเรือน และสมาชิกในครอบครัว จำนวน 40 ครัวเรือน

เนื้อหา

1. บทบาทและหน้าที่ของสมาชิกในครอบครัว

- สามีต่อภรรยา
- ภรรยาต่อสามี
- พ่อแม่ต่อลูก
- ลูกต่อพ่อแม่

2. ความรับผิดชอบของสมาชิกในครอบครัว

การแบ่งงานกันทำในครอบครัว

กิจกรรมที่ 1.1 บทบาทที่คาดหวัง เพิ่มพลังให้ครอบครัว

วัตถุประสงค์ เพื่อให้ผู้เข้าอบรมตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ระหว่างพ่อแม่/ผู้ปกครองกับลูก/หลาน และบทบาทหน้าที่ระหว่างสามีกับภรรยา

วิธีการและขั้นตอน

1. เล่นเกมแบ่งกลุ่ม “กระรอกเปลี่ยนรัง” (วิทยากรหลอกผู้เข้าอบรมโดยจะแบ่งกลุ่มคละระหว่างครอบครัวแต่จริง ๆ แล้วจะแบ่งแยกเป็นกลุ่มพ่อ กลุ่มแม่ และกลุ่มลูก) ประมาณ 10 นาที

*หรือเกมอื่น ๆ ตามความเหมาะสม

2. แบ่งกลุ่มเป็น กลุ่มพ่อ กลุ่มแม่ (หรือกลุ่มผู้ปกครอง) และกลุ่มลูก/หลาน ประเภทละ

3 กลุ่ม

3. วิทยากรให้โจทย์ ดังนี้

- ความคาดหวังที่พ่อหรือแม่ มีต่อลูก/หลาน
- ความคาดหวังที่ลูกหลานมีต่อ 1) พ่อ 2) แม่ หรือต่อผู้ปกครอง
- ความคาดหวังที่สามีมีต่อภรรยา
- ความคาดหวังที่ภรรยามีต่อสามี

4. แต่ละกลุ่มตอบโจทย์ตามที่วิทยากรกำหนดลงในกระดาษฟลิปชาร์ต โดยใช้เวลารวม

15 นาที

5. แต่ละกลุ่มคัดเลือกผู้นำเสนอ แล้วนำเสนอต่อที่ประชุม กลุ่มละ 5 นาที

6. วิทยากรถามผู้เข้าอบรมว่าจากการนำเสนอทั้งหมด ผู้เข้าอบรมคิดว่าบทบาทและหน้าที่ที่สำคัญของสมาชิกครอบครัวมีอะไรบ้าง ใช้เวลาประมาณ 10 นาที

7. วิทยากรสรุปประเด็น โดยชี้ให้เห็นถึงบทบาทหน้าที่ของพ่อ แม่ / ผู้ปกครอง-ลูก หลาน ที่เหมาะสม และความรับผิดชอบของสมาชิกในครอบครัว รวมทั้งหลักคุณธรรมในการดำรงชีวิตครอบครัว ประมาณ 10 นาที

กิจกรรมที่ 1.2 หน้าที่ฉัน...หน้าที่เธอ...หน้าที่เรา...

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้สมาชิกในครอบครัวรู้บทบาทและหน้าที่ของตนเองในครอบครัว
2. เพื่อให้สมาชิกในครอบครัวมีความรับผิดชอบต่อครอบครัว

วิธีการและขั้นตอน

1. วิทยากรให้ผู้เข้าอบรมเล่นเกมตู้ระเบิด ใช้เวลาประมาณ 10 นาที (เกมตู้ระเบิด คือ ให้ผู้เข้าอบรมแบ่งเป็นกลุ่มละ 10 คน โดยนับหนึ่งถึงสิบ หรือใช้เกมที่เหมาะสม วิทยากรให้ผู้ปรกรณ์แต่ละกลุ่ม คือ ขวด และ หนังสือที่ร้อยด้วยเชือก จำนวน 10 เส้น แล้ววิทยากร ตั้งให้ผู้เข้าอบรมถือเชือกแต่ละเส้นเพื่อนำหนังสือมาคล้องคอขวด แล้วยกขวดไปใส่ตะกร้าที่

วิทยากรจัดไว้ให้ กลุ่มไหน ทำสำเร็จก่อนจะเป็นผู้ชนะ)

2. วิทยากรแจกบัตรคำที่เตรียมไว้ให้ผู้เข้ารับการอบรม คนละ 1 ใบ (บัตรคำในเรื่องการทำ

หน้าที่ของสามี และภรรยา)

วิธีการ : เปิดเพลงจังหวะสนุก เช่น

- เพลงความหา'ลัย

- เพลงลมพัด

ให้ผู้เข้าอบรมรีบไปหยิบบัตรคำภายใน 10 วินาที

3. วิทยากรหลักชี้แจงถึงกิจกรรม โดยอธิบายวิธีการติดบัตรคำที่บอร์ด โดยให้ติดบัตรคำ ตามประเภท 1) หน้าที่ของสามี 2) หน้าที่ของภรรยา 3) หน้าที่ของทั้งสามีและภรรยา 4) ผู้เข้าอบรม ติดบัตรคำที่บอร์ด ใช้เวลาประมาณ 3 นาที

4. เปิดสื่อโฆษณา 2 เรื่อง ได้แก่ เรื่องที่หนึ่ง ผู้หญิงทำงานบ้าน ผู้ชายทำงานใช้แรง กับ เรื่องที่สอง ผู้หญิงและผู้ชายช่วยกันทำงานบ้าน โดยเปิดสื่อโฆษณาททั้งสองเรื่องต่อเนื่องกัน ประมาณ 2 นาที

5. วิทยากรถามผู้เข้าอบรมว่าต้องการเปลี่ยนตำแหน่งของบัตรคำหรือไม่ เช่น เปลี่ยนบัตร คำจากหน้าที่ของภรรยา มาเป็นหน้าที่ทั้งของสามีและภรรยา

6. ผู้เข้าอบรมเปลี่ยนตำแหน่งบัตรคำ ใช้เวลาประมาณ 5 นาที

7. วิทยากรสรุปประเด็น โดยชี้ให้เห็นถึง การทำหน้าที่ของสามีและภรรยาอย่างเหมาะสม การแบ่งเบาระงานของทั้งสามีและภรรยา การปรับเปลี่ยนบทบาทหน้าที่ของสามีและภรรยา ใช้ เวลา ประมาณ 10 นาที

ตัวอย่างบัตรคำ

สิ่งงาน	การแข่งงาน	
	รดน้ำต้นไม้	กรอกน้ำใส่ขวด
ล้างห้องน้ำ	ตัดน้ำ	กวาดบ้าน/ถูบ้าน (ใน/นอกร้าน)
ทำความสะอาดบ้าน	กวาดหยากไย่	กวาดหลังคาบ้าน
อาบน้ำหมา	ล้างรถ	ขัดกระจก
เช็ดมุ้งลวด	รีดผ้า	ซักผ้า
เก็บผ้า	พับผ้า	หุงข้าว
จ่ายตลาด	ทำกับข้าว	ตำพริกแกง
ขุดมะพร้าว	เปลี่ยนหลอดไฟ	ซ่อมแซมท่อประปา
ซ่อมแซมประตู/หน้าต่าง	ซ่อมแซมเสื้อผ้า	ต๋าน้ำใส่ตุ่ม
เข็นน้ำใช้	ทิ้งขยะ	จุดเตาถ่าน
ยกน้ำให้แขก	ชงกาแฟ	ยกสำรับ/เก็บสำรับ
รับแขกเมื่อแขกมาบ้าน	เปลี่ยนดอกไม้หน้าพระ	ถวายข้าวพระพุทธรูป
ใส่บาตรพระ (เตรียม/ใส่)	ตัดกิ่งไม้	เชือดไก่เพื่อทำกับข้าว
เก็บไข่ไก่	ทูลหว่าปลา/ขอดเกล็ดปลา	นึ่งยักกันยุง
ล้างตู้เย็น	เช็ดพัดลม	เช็ดเตาแก๊ส

สถานที่ดำเนินการ

ศาลาประชามบ้านดอนแดง หมู่ที่ 2 ตำบลศรีสุข อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม

กิจกรรมที่ 2

ตุ้มโฮมพาแลง กินข้าวนำกัน (รับประทานอาหารร่วมกัน)

หลักการและเหตุผล

คำว่า ตุ้ม หมายถึงการคุ้มครอง, ดูแลให้ปลอดภัย เช่น แม่โก๋ตุ้มลูกโก๋น้อย เป็นต้น ส่วนคำว่า โฮม หมายถึงรวม , มาอยู่ที่เดียวกัน ดังนั้น ตุ้มโฮม ในที่นี้ อีกความหมายหนึ่ง น่าจะหมายถึง การเชิญให้มาอยู่ร่วมกันเพื่อจะได้ช่วยดูแลและคุ้มครองให้มีความปลอดภัย เช่น เวลาญาติพี่น้อง ไปทำมาหากินทางไกล สงกรานต์ได้กลับบ้านยามบ้านผู้เฒ่าผู้แก่กะลัดพาขวัญมาตุ้มมาโฮมกัน เพื่อให้มีกำลังใจและให้รู้สึกว่าจะอยู่บ้านเรามีความปลอดภัย

คำว่า พา หมายถึง พาข้าว หรือ สัมกับข้าว ส่วนคำว่า แลง หมายถึง ตอนเย็น ดังนั้น พาแลง หมายถึง พาข้าวสำหรับรับประทานอาหารตอนเย็น บางทีก็เรียก พาข้าวแลง ซึ่งเป็นวัฒนธรรมการกินอย่างหนึ่งที่ทุกคนในครอบครัวมาร่วมกันรับประทานอาหารพร้อมหน้าพร้อมตากัน ซึ่งก่อให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีภายในครอบครัวและผู้ร่วม พากิจการงาน พาแลง เป็นประเพณีที่นิยมจัดกันในหมู่คนไทยในอดีตที่ได้อพยพมาจากฝั่งซ้ายของแม่น้ำโขง เช่น พวกไทพวน ไทเวียง และภูไท โดยจุดมุ่งหมายของการจัดงาน พาแลง ก็เพื่อจัดโอกาสให้คนในครอบครัว หรือคนในหมู่บ้านเดียวกันที่ได้แยกย้ายกันไปทำมาหากินยังต่างถิ่น ได้กลับมาพบปะกัน อาจจะมีการจัดพิธีสู่ขวัญในงานด้วยก็ได้ นอกจากนั้นก็จะมีการแสดงพื้นบ้านให้ผู้เข้าร่วมงานได้ชม ในระหว่างที่กำลังรับประทานพาแลงกัน

ทั้งนี้การจัดกิจกรรม “ตุ้มโฮมพาแลง กินข้าวนำกัน” เพื่อให้ประชาชนในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงได้ใช้อนุรักษ์ภูมิปัญญาที่มีอยู่ในท้องถิ่น เช่น การบายศรีสู่ขวัญ การแสดงฟ้อนรำ และการประกอบอาหาร โดยใช้วัตถุดิบที่มีในพื้นที่

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้สมาชิกในครอบครัวได้มีโอกาสพบปะ พูดคุย ตาม ได้ความเป็นอยู่ซึ่งกันและกัน
2. เพื่อให้ประชาชนได้นำวัตถุดิบที่มีในท้องถิ่นมาทำอาหารรับประทานร่วมกัน
3. เพื่อให้ประชาชนเกิดความรักสามัคคีกัน และสร้างความอบอุ่นในครอบครัว

เป้าหมาย

หัวหน้าครัวเรือน และสมาชิกในครอบครัว จำนวน 40 ครัวเรือน

วิธีดำเนินการ

1. จัดประชุมชี้แจงเพื่อกำหนดวันจัดงาน และแบ่งหน้าที่รับผิดชอบ ทั้งการจัดสถานที่
การจัดอาหาร การจัดเตรียมบายศรี และการแสดงฟ้อนรำ

2. แต่ละครอบครัวประกอบอาหาร โดยเลือกทำอาหารตามที่ถนัดและมีวัตถุดิบในพื้นที่

ครอบครัวละ 1 อย่าง

3. จัดเตรียมสถานที่

4. จัดพิธีบายศรีสู่ขวัญ และการแสดงฟ้อนรำ

5. จัดงาน ค่ำมโสมพาแดง กินข้าวน้ำกัน นำอาหารมารับประทานและทำกิจกรรมร่วมกัน

สถานที่ดำเนินการ

ศาลาประชาคมบ้านดอนแดง หมู่ที่ 2 ตำบลศรีสุข อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

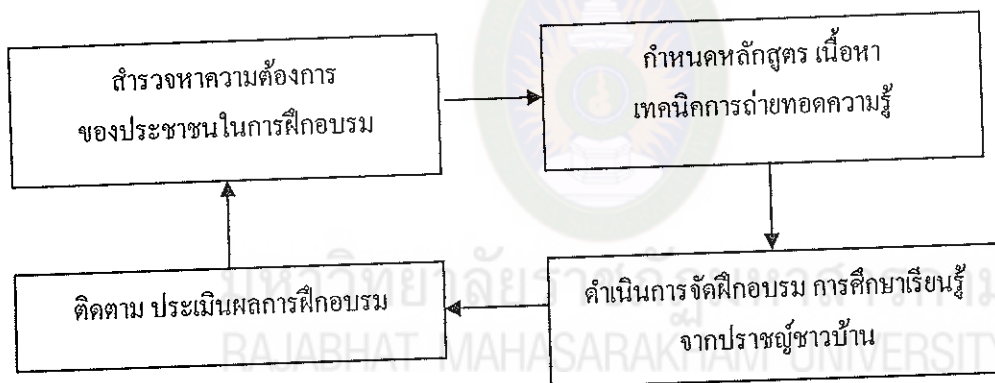
1.2 รูปแบบการพัฒนาการได้รับการฝึกอบรม (ปัจจัยที่ 2)

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยการได้รับการฝึกอบรม มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลโดยรวม

เท่ากับ 0.11 ผู้วิจัยจัดทำรูปแบบ โดยให้มีการฝึกอบรม ฝึกทักษะปฏิบัติ การเรียนรู้จากปราชญ์ชาวบ้าน เพื่อสร้างโอกาสและทางเลือกในการประกอบอาชีพเป็นการเพิ่มรายได้และลดรายจ่ายในครัวเรือน และเสริมสร้างให้ประชาชนพึ่งตนเอง ตลอดจนมีการดำเนินชีวิตบนพื้นฐานแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

รูปแบบการพัฒนาการได้รับการฝึกอบรม ของประชาชนในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง มีดังนี้

- 1) สำรวจหาความต้องการของประชาชนในการฝึกอบรม
- 2) กำหนดหลักสูตร เนื้อหา เทคนิคการถ่ายทอดความรู้
- 3) ดำเนินการจัดฝึกอบรม การศึกษาเรียนรู้จากปราชญ์ชาวบ้าน
- 4) ติดตาม ประเมินผลการฝึกอบรม

แผนภาพที่ 9 รูปแบบการพัฒนาการได้รับการฝึกอบรม

ผู้วิจัยได้สร้างกิจกรรมการได้รับการฝึกอบรม ของประชาชนในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง จำนวน 6 กิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมที่ 1 การประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในชีวิตประจำวัน กิจกรรมที่ 2 การจัดการพื้นที่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด กิจกรรมที่ 3 การเลี้ยงสัตว์เพื่อการบริโภคและสร้างรายได้ กิจกรรมที่ 4 การปลูกผักสวนครัว ปลูกเองกินเอง กิจกรรมที่ 5 การเก็บรักษาเมล็ดพันธุ์และขยายพันธุ์พืช และ กิจกรรมที่ 6 อาหารท้องถิ่น ตลาดชุมชน ดังนี้

กิจกรรมที่ 1

การประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในชีวิตประจำวัน

หลักการและเหตุผล

คนแต่ละคนมีชีวิตแตกต่างกันไปตามแบบแผนของสังคมที่สลับซับซ้อน เปลี่ยนแปลงและพัฒนาตลอดเวลา แต่ทุกคนก็ยังมีความต้องการที่ประสบความสำเร็จในชีวิต โดยเฉพาะคนไทยที่อยู่ในประเทศไทยนั้น ยังมีพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ที่ทรงชี้แนะและมอบแนวทางในการดำรงชีวิตในทางสายกลางที่สมดุล คือ มีความพอประมาณ มีเหตุมีผล มีภูมิคุ้มกันภายใต้เงื่อนไขของความรู้และคุณธรรม ที่เรียกว่า เศรษฐกิจพอเพียง ชีวิตความเป็นอยู่ของคนเกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจ สังคม การเมืองการปกครอง และอื่น ๆ โดยเฉพาะด้านเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นความจำเป็นพื้นฐานที่แต่ละคนมีระดับความต้องการไม่เท่ากัน เพราะแต่ละคนย่อมมีโอกาสของการพัฒนาการที่แตกต่างออกไป เช่น ความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ การสร้างรายได้ การใช้ประโยชน์จากทรัพยากร เป็นต้น ในขณะที่เดียวกันด้านสังคมเริ่มต้นจากการดำรงชีวิตจะมองถึงความสามารถในการพึ่งตนเอง ความร่วมมือของคนในครอบครัวและคนรอบข้าง สมาชิกในสังคมยอมรับ มีความมั่นคงในการดำรงชีวิต เป็นต้น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ประชาชนเข้าใจในหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
2. เพื่อให้ประชาชนสามารถปรับใช้ในการดำเนินชีวิตและขยายผลได้

เป้าหมาย หัวหน้าครัวเรือน จำนวน 40 คน

วิธีการ บรรยายให้ผู้เข้าอบรมเข้าใจปรับเปลี่ยนวิธีคิดในการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในชีวิตประจำวัน

เนื้อหา ให้ความรู้/การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมดำรงชีพวิถีที่พอเพียง

1. จุดเริ่มต้นแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง

ผลจากการใช้แนวทางการพัฒนาประเทศไปสู่ความทันสมัย ได้ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงแก่สังคมไทยอย่างมากในทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ การเมือง วัฒนธรรม สังคมและสิ่งแวดล้อม อีกทั้งกระบวนการของความเปลี่ยนแปลงมีความสลับซับซ้อนยากที่จะอธิบายใน

เชิงสาเหตุและผลลัพธ์ได้ เพราะการเปลี่ยนแปลงทั้งหมดต่างเป็นปัจจัยเชื่อมโยงซึ่งกันและกัน สำหรับผลของการพัฒนาในด้านบวกนั้น ได้แก่ การเพิ่มขึ้นของอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ความเจริญทางวัตถุ และสาธารณูปโภคต่างๆ ระบบสื่อสารที่ทันสมัย หรือการขยายปริมาณและกระจายการศึกษาอย่างทั่วถึงมากขึ้น แต่ผลด้านบวกเหล่านี้ส่วนใหญ่กระจายไปถึงคนในชนบท หรือผู้ด้อยโอกาสในสังคมน้อย แต่ว่า กระบวนการเปลี่ยนแปลงของสังคมได้เกิดผลลบติดตามมา ด้วย เช่น การขยายตัวของรัฐเข้าไปในชนบท ได้ส่งผลให้ชนบทเกิดความอ่อนแอในหลายด้าน ทั้ง การต้องพึ่งพิงตลาดและพ่อค้าคนกลางในการสั่งสินค้าทุน ความเสื่อมโทรมของ ทรัพยากรธรรมชาติ ระบบความสัมพันธ์แบบเครือญาติ และการรวมกลุ่มกันตามประเพณีเพื่อการ จัดการทรัพยากรที่เคยมีอยู่แต่เดิมแตกสลายลง ภูมิความรู้ที่เคยใช้แก้ปัญหาและสั่งสมปรับเปลี่ยน กันมาถูกลืมเลือนและเริ่มสูญหายไป สิ่งสำคัญ ก็คือ ความพอเพียงในการดำรงชีวิต ซึ่งเป็นเงื่อนไข พื้นฐานที่ทำให้คนไทยสามารถพึ่งตนเอง และดำเนินชีวิต ไปได้อย่างมีศักดิ์ศรีภายใต้อำนาจและ ความมีอิสระในการกำหนดชะตาชีวิตของตนเอง ความสามารถในการควบคุมและจัดการเพื่อให้ ตนเองได้รับการสนองตอบต่อความต้องการต่างๆ รวมทั้งความสามารถในการจัดการปัญหาต่างๆ ได้ด้วยตนเอง ซึ่งทั้งหมดนี้ถือว่าเป็นศักยภาพพื้นฐานที่คนไทยและสังคมไทยเคยมีอยู่แต่เดิม ต้อง ถูกกระทบกระเทือน ซึ่งวิกฤตเศรษฐกิจจากปัญหาฟองสบู่และปัญหาความอ่อนแอของชนบท รวมทั้งปัญหาอื่นๆ ที่เกิดขึ้น ส่วนแต่เป็นข้อพิสูจน์และยืนยันปรากฏการณ์นี้ได้เป็นอย่างดี

2. พระราชดำริว่าด้วยเศรษฐกิจพอเพียง

“...การพัฒนาประเทศจำเป็นต้องทำตามลำดับขั้น ต้องสร้างพื้นฐานคือ ความพอมี พอกิน พอใช้ของประชาชนส่วนใหญ่เบื้องต้น โดยใช้วิธีการและอุปกรณ์ที่ประหยัดแต่ถูกต้องตาม หลักวิชาการ เมื่อได้พื้นฐานความมั่นคงพร้อมพอสมควร และปฏิบัติได้แล้ว จึงค่อยสร้างค่อยเสริม ความเจริญ และฐานะทางเศรษฐกิจขั้นที่สูงขึ้นโดยลำดับต่อไป...” (18 กรกฎาคม 2517)

“เศรษฐกิจพอเพียง” เป็นแนวพระราชดำริในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่พระราชทานมานาน กว่า 30 ปี เป็นแนวคิดที่ตั้งอยู่บนรากฐานของวัฒนธรรมไทย เป็นแนวทางการพัฒนาที่ตั้งบน พื้นฐานของทางสายกลาง และความไม่ประมาท คำนึงถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้าง ภูมิคุ้มกันในตัวอง ตลอดจนใช้ความรู้และคุณธรรม เป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิต ที่สำคัญจะต้อง มี “สติ ปัญญา และความเพียร” ซึ่งจะนำไปสู่ “ความสุข” ในการดำเนินชีวิตอย่างแท้จริง

“...คนอื่นจะว่าอย่างไรก็ช่างเขา จะว่าเมืองไทยล้าสมัย ว่าเมืองไทยเชย ว่าเมืองไทยไม่มีสิ่ง ที่ สมัยใหม่ แต่เราอยู่พอมีพอกิน และขอให้ทุกคนมีความปรารถนาที่จะให้เมืองไทย พออยู่พอกิน มี ความสงบ และทำงานตั้งจิตอธิษฐานตั้งปณิธาน ในทางนี้ที่จะให้เมืองไทยอยู่แบบพอยู่พอกิน

ไม่ใช่ว่าจะรุ่งเรืองอย่างยอด แต่ว่ามีความพออยู่พอกิน มีความสงบ เปรียบเทียบกับประเทศอื่นๆ ถ้าเรารักษาความพออยู่พอกินนี้ได้ เราก็จะยอดยิ่งยวดได้...” (4 ธันวาคม 2517)

พระบรมราโชวาทนี้ ทรงเห็นว่าแนวทางการพัฒนาที่เน้นการขยายตัวทางเศรษฐกิจของประเทศเป็นหลักแต่เพียงอย่างเดียวอาจจะเกิดปัญหาได้ จึงทรงเน้นการมีพอกินพอใช้ของประชาชนส่วนใหญ่เป็นเบื้องต้นก่อน เมื่อมีพื้นฐานความมั่นคงพร้อมพอสมควรแล้ว จึงสร้างความเจริญและฐานะทางเศรษฐกิจให้สูงขึ้น

ซึ่งหมายถึง แทนที่จะเน้นการขยายตัวของภาคอุตสาหกรรมนำการพัฒนาประเทศ ควรที่จะสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจพื้นฐานก่อน นั่นคือ ทำให้ประชาชนในชนบทส่วนใหญ่พอมีพอกินก่อน เป็นแนวทางการพัฒนาที่เน้นการกระจายรายได้ เพื่อสร้างพื้นฐานและความมั่นคงทางเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศ ก่อนเน้นการพัฒนาในระดับสูงขึ้นไป

ทรงเตือนเรื่องพอกอยู่พอกิน ตั้งแต่ปี 2517 คือ เมื่อ 30 กว่าปีที่แล้ว

แต่ทิศทางการพัฒนามิได้เปลี่ยนแปลง

“...เมื่อปี 2517 วันนั้นได้พูดถึงว่า เราควรปฏิบัติให้พอกมีพอกิน พอกมีพอกินนี้ก็แปลว่าเศรษฐกิจพอเพียงนั่นเอง ถ้าแต่ละคนมีพอกมีพอกิน ก็ใช้ได้ ยิ่งถ้าทั้งประเทศพอกมีพอกินก็ยิ่งดี และประเทศไทยเวลานั้นก็เริ่มจะเป็นไม่พอกมีพอกิน บางคนก็มีมาก บางคนก็ไม่มีเลย...” (4 ธันวาคม 2541)

เศรษฐกิจพอเพียง

“เศรษฐกิจพอเพียง” เป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระราชทานพระราชดำริชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตแก่พสกนิกรชาวไทยมาโดยตลอดนานกว่า 25 ปี ตั้งแต่ก่อนเกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ และเมื่อภายหลังได้ทรงเน้นย้ำแนวทางการแก้ไขเพื่อให้รอดพ้น และสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืนภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์และความเปลี่ยนแปลงต่างๆ

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

เศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาชี้ถึงแนวการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุก ระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจ เพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควร ต่อการกระทบใดๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในภายนอก ทั้งนี้ จะต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่างๆ มาใช้ในการวางแผนและการดำเนินการ ทุกขั้นตอน และขณะเดียวกัน จะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎี และนักธุรกิจในทุกระดับ ให้มีสำนึกใน

คุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติ ปัญญา และความรอบคอบ เพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวาง ทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี

ดี

ความหมายของเศรษฐกิจพอเพียง จึงประกอบด้วยคุณสมบัติ ดังนี้

1. ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดีที่ไม่น้อยเกินไปและไม่มากเกินไป โดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น เช่น การผลิตและการบริโภคที่อยู่ในระดับพอประมาณ
2. ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับความพอเพียงนั้น จะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผล โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้นๆ อย่างรอบคอบ
3. ภูมิคุ้มกัน หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ ที่จะเกิดขึ้น โดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่างๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต

โดยมี เงื่อนไข ของการตัดสินใจและดำเนินกิจกรรมต่างๆ ให้อยู่ในระดับพอเพียง 2 ประการ ดังนี้

1. เงื่อนไขความรู้ ประกอบด้วย ความรอบรู้เกี่ยวกับวิชาการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องรอบด้าน ความรอบคอบที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกัน เพื่อประกอบการวางแผนและความระมัดระวังในการปฏิบัติ
2. เงื่อนไขคุณธรรม ที่จะต้องเสริมสร้าง ประกอบด้วย มีความตระหนักใน คุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริตและมีความอดทน มีความเพียร ใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต

3. พระราชดำรัสที่เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง

“...เศรษฐศาสตร์เป็นวิชาของเศรษฐกิจ การที่ต้องใช้รถไถต้องไปซื้อ เราต้องใช้ต้องหาเงินมาสำหรับซื้อน้ำมันสำหรับรถไถ เวลารถไถเก่าเราต้องยิงซ่อมแซม แต่เวลาใช้นั้นเราก็ต้องป้อนน้ำมันให้เป็นอาหาร เสร็จแล้วมันคายควัน ควันเราสูดเข้าไปแล้วก็ปวดหัว ส่วนควายเวลาเราใช้เราก็ต้องป้อนอาหาร ต้องให้หญ้าให้อาหารมันกิน แต่วามันคายออกมา ที่มันคายออกมาก็เป็นปุ๋ย แล้วก็ใช้ได้สำหรับให้ที่ดินของเราไม่เสีย...”

พระราชดำรัส เนื่องในพระราชพิธีพืชมงคลจรดพระนังคัลแรกนาขวัญ ณ ศาลาดุสิดาลัย วันที่

9 พฤษภาคม 2529

“...เราไม่เป็นประเทศร่ำรวย เรามีพอสมควร พออยู่ได้ แต่ไม่เป็นประเทศที่ก้าวหน้าอย่างมาก เราไม่อยากจะขึ้นประเทศก้าวหน้าอย่างมาก เพราะถ้าเราเป็นประเทศก้าวหน้าอย่างมากก็จะมี

แต่ถอยกลับ ประเทศเหล่านั้นที่เป็นประเทศอุตสาหกรรมก้าวหน้า จะมีแต่ถอยหลังและถอยหลัง
อย่างน่ากลัว แต่ถ้าเรามีการบริหารแบบเรียกว่าแบบคนจน แบบที่ไม่ติดกับตำรามากเกินไป ทำอย่าง
มีสามัคคีนี้แหละคือเมตตากัน จะอยู่ได้ตลอดไป...”

พระราชดำรัส เนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา ณ ศาลาดุสิดาลัย วันที่ 4 ธันวาคม 2534

“...ตามปกติคนเราชอบดูสถานการณ์ในทางดี ที่เขาเรียกว่าสิ่งผลเลิศ ก็เห็นว่าประเทศไทย
เรานี้ก้าวหน้าดี การเงินการอุตสาหกรรมการค้าดี มีกำไร อีกทางหนึ่งก็ต้องบอกว่าเรากำลังเสื่อมลง
ไปส่วนใหญ่ ทฤษฎีว่า ถ้ามีเงินเท่านั้นๆ มีการกู้เท่านั้นๆ หมายความว่าเศรษฐกิจก้าวหน้าแล้วก็
ประเทศก็เจริญมีหวังว่าจะเป็นมหาอำนาจ ขอโทษเลยต้องเตือนเขาว่า จริงตัวเลขดี แต่ว่าถ้าเราไม่
ระมัดระวังในความต้องการพื้นฐานของประชาชนนั้นไม่มีทาง...”

พระราชดำรัส เนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา ณ ศาลาดุสิดาลัย วันที่ 4 ธันวาคม 2536

“...เดี๋ยวนี้ประเทศไทยก็ยังอยู่ดีพอสมควร ใช้คำว่า พอสมควร เพราะเดี๋ยวมีคนเห็นว่ามีคน
จน คนเดือดร้อน จำนวนมากพอสมควร แต่ใช้คำว่า พอสมควรนี้ หมายความว่าตามอัตราภาพ...”

พระราชดำรัส เนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา ณ ศาลาดุสิดาลัย วันที่ 4 ธันวาคม 2539

“...ที่เป็นห่วงนั้น เพราะแม้ในเวลา 2 ปี ที่เป็นปีกาญจนาภิเษกก็ได้เห็นสิ่งที่ทำให้เห็น ได้ว่า
ประชาชนยังมีความเดือดร้อนมาก และมีสิ่งที่ควรแก้ไขและดำเนินการต่อไปทุกด้าน มีภัยจาก
ธรรมชาติกระหน่ำ ภัยธรรมชาตินี้เราคงสามารถที่จะบรรเทาได้หรือแก้ไขได้ เพียงแต่ว่าต้องใช้เวลา
พอใช้ มีภัยที่มาจากจิตใจของคน ซึ่งก็แก้ไขได้เหมือนกัน แต่ว่ายากกว่าภัยธรรมชาติ ธรรมชาตินั้น
เป็นสิ่งที่นอกกายเรา แต่นิสัยใจคอของคนเป็นสิ่งที่อยู่ข้างใน อันนี้ก็เป็นข้อหนึ่งที่ยากให้จัดการให้มี
ความเรียบร้อย แต่ก็ไม่หมดหวัง...”

พระราชดำรัส เนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา ณ ศาลาดุสิดาลัย วันที่ 4 ธันวาคม 2539

“...การจะเป็นเช่นนั้นไม่สำคัญ สำคัญอยู่ที่เรามีเศรษฐกิจแบบพอมีพอกิน แบบพอมีพอกิน
นั้น หมายความว่า อุ่มชูตัวเองได้ ให้มีพอเพียงกับตนเอง ความพอเพียงนี้ไม่ได้หมายความว่าทุก
ครอบครัวจะต้องผลิตอาหารของตัวเอง จะต้องทอผ้าใส่เอง อย่างนั้นมันเกินไป แต่ว่าในหมู่บ้าน
หรือในอำเภอ จะต้องมีความพอเพียงพอสมควร บางสิ่งบางอย่างผลิตได้มากกว่าความต้องการก็ขาย
ได้ แต่ขายในที่ไม่ห่างไกลเท่าไร ไม่ต้องเสียค่าขนส่งมากนัก...”

พระราชดำรัส เนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา ณ ศาลาดุสิดาลัย วันที่ 4 ธันวาคม 2539.

“...เมื่อปี 2517 วันนั้นได้พูดถึงว่า เราควรปฏิบัติให้พอมีพอกิน พอมีพอกินนี้ก็แปลว่า
เศรษฐกิจพอเพียงนั่นเอง ถ้าแต่ละคนมีพอมีพอกิน ก็ใช้ได้ ยิ่งถ้าทั้งประเทศพอมีพอกินก็ยิ่งดี และ
ประเทศไทยเวลานั้นก็เริ่มจะเป็นไม่พอมีพอกิน บางคนก็มีมาก บางคนก็ไม่มีเลย...”

พระราชดำรัส เนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา ณ ศาลาดุสิดาลัย วันที่ 4 ธันวาคม 2541

“...พอเพียง มีความหมายกว้างขวางยิ่งกว่านี้อีก คือคำว่าพอ ก็พอเพียงนี้ก็พอแค่นั้นเอง คนเราถ้าพอในความต้องการก็มีความโลภน้อย เมื่อมีความโลภน้อยก็เบียดเบียนคนอื่นน้อย ถ้าประเทศใดมีความคิดอันนี้ มีความคิดว่าทำอะไรต้องพอเพียง หมายความว่าพอประมาณ ซื่อตรง ไม่โลภอย่างมาก คนเราก็อยู่เป็นสุข พอเพียงนี้อาจจะมี มีมากอาจจะมีของหรูหราก็ได้ แต่ว่าต้องไม่ไปเบียดเบียนคนอื่น...”

พระราชดำรัส เนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา ณ ศาลาดุสิดาลัย วันที่ 4 ธันวาคม 2541

“...ไฟดับถ้ามีความจำเป็น หากมีเศรษฐกิจพอเพียงแบบไม่เต็มที่เราไม่เครื่องปั่นไฟก็ใช้ปั่นไฟ หรือถ้าขึ้นโบราณกว่า มีดก็จุดเทียน คือมีทางที่จะแก้ปัญหาเสมอ ฉะนั้นเศรษฐกิจพอเพียงก็มีเป็นขั้นๆ แต่จะบอกว่าเศรษฐกิจพอเพียงนี้ ให้พอเพียงเฉพาะตัวเองร้อยเปอร์เซ็นต์นี้เป็นสิ่งทำไม่ได้ จะต้องมีการแลกเปลี่ยน ต้องมีการช่วยกัน ถ้ามีการช่วยกัน แลกเปลี่ยนกัน ก็ไม่ใช่พอเพียงแล้ว แต่ว่าพอเพียงในทฤษฎีในหลวงนี้ คือให้สามารถที่จะดำเนินงานได้...”

พระราชดำรัส เนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา ณ ศาลาดุสิดาลัย วันที่ 23 ธันวาคม 2542

“...โครงการต่างๆ หรือเศรษฐกิจที่ใหญ่ ต้องมีความสอดคล้องกันดีที่ไม่ใช่เหมือนทฤษฎีใหม่ที่ ใช้ที่ดินเพียง 15 ไร่ และสามารถที่จะปลูกข้าวพอกิน กิจกรรมนี้ใหญ่กว่า แต่ก็ยังเป็นเศรษฐกิจพอเพียงเหมือนกัน คนไม่เข้าใจว่ากิจกรรมใหญ่ๆ เหมือนสร้างเขื่อนป่าสักก็เป็นเศรษฐกิจพอเพียงเหมือนกัน เขานี้ถือว่าเป็นเศรษฐกิจสมัยใหม่ เป็นเศรษฐกิจที่ห่างไกลจากเศรษฐกิจพอเพียง แต่ที่จริงแล้ว เป็นเศรษฐกิจพอเพียงเหมือนกัน...”

พระราชดำรัส เนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา ณ ศาลาดุสิดาลัย วันที่ 23 ธันวาคม 2542

“...ฉันพูดเศรษฐกิจพอเพียงความหมายคือ ทำอะไรให้เหมาะสมกับฐานะของตัวเอง คือทำจากรายได้ 200-300 บาท ขึ้นไปเป็นสองหมื่น สามหมื่นบาท คนชอบเอาคำพูดของฉัน เศรษฐกิจพอเพียง ไปพูดกันและทะเลาะ เศรษฐกิจพอเพียง คือทำเป็น Self-Sufficiency มันไม่ใช่ความหมาย ไม่ใช่แบบที่ฉันคิด ที่ฉันคิดคือเป็น Self-Sufficiency of Economy เช่น ถ้าเขาต้องการดูทีวี ก็ควรให้เขามีดู ไม่ใช่ไปจำกัดเขาไม่ให้ซื้อทีวีดู เขาต้องการดูเพื่อความสนุกสนาน ในหมู่บ้านไกลๆ ที่ฉันไป เขามีทีวีดูแต่ใช้แบตเตอรี่ เขาไม่มีไฟฟ้า แต่ถ้า Sufficiency นั้น มีทีวีเขาฟังเพ็ชร์ เปรียบเสมือนคนไม่มีสตางค์ไปตัดสตางค์ใส่ และยังใส่เนคไทเวอร์ซาเซ อันนี้ก็เกินไป...”

พระตำหนักเปี่ยมสุข วังไกลกังวล 17 มกราคม 2544

1. ประเทศไทยกับเศรษฐกิจพอเพียง

เศรษฐกิจพอเพียง มุ่งเน้นให้ผู้ผลิต หรือผู้บริโภค พยายามเริ่มต้นผลิต หรือบริโภคภายใต้ขอบเขต ข้อจำกัดของรายได้ หรือทรัพยากรที่มีอยู่ไปก่อน ซึ่งก็คือ หลักในการลดการพึ่งพาเพิ่มขีดความสามารถในการควบคุมการผลิตได้ด้วยตนเอง และลดภาวะการเสี่ยงจากการไม่สามารถ

ควบคุมระบบตลาดได้อย่างมีประสิทธิภาพ เศรษฐกิจพอเพียงมิใช่หมายความถึง การกะเบียด
กระเสียนจนเกินสมควร หากแต่อาจพุ่มเฟิยได้เป็นครั้งคราวตามอัธยาศัย แต่คนส่วนใหญ่ของ
ประเทศ มักใช้จ่ายเกินตัว เกินฐานะที่หามาได้

เศรษฐกิจพอเพียง สามารถนำไปสู่เป้าหมายของการสร้างความมั่นคงในทาง

เศรษฐกิจได้ เช่น โดยพื้นฐานแล้ว ประเทศไทยเป็นประเทศเกษตรกรรม เศรษฐกิจของประเทศจึง
ควรเน้นที่เศรษฐกิจการเกษตร เน้นความมั่นคงทางอาหาร เป็นการสร้างความมั่นคงให้เป็นระบบ
เศรษฐกิจในระดับหนึ่ง จึงเป็นระบบเศรษฐกิจที่ช่วยลดความเสี่ยง หรือความไม่มั่นคงทางเศรษฐกิจ
ในระยะยาวได้ เศรษฐกิจพอเพียง สามารถประยุกต์ใช้ได้ในทุกระดับ ทุกสาขา ทุกภาคของ
เศรษฐกิจ ไม่จำเป็นจะต้องจำกัดเฉพาะแต่ภาคการเกษตร หรือภาคชนบท แม้แต่ภาคการเงิน
ภาคอสังหาริมทรัพย์ และการค้าการลงทุนระหว่างประเทศ โดยมีหลักการที่คล้ายคลึงกันคือ
เน้นการเลือกปฏิบัติอย่างพอประมาณ มีเหตุมีผล และสร้างภูมิคุ้มกันให้แก่ตนเองและสังคม

2. การดำเนินชีวิตตามแนวพระราชดำริพอเพียง

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงเข้าใจถึงสภาพสังคมไทย ดังนั้น เมื่อได้พระราชทาน
แนวพระราชดำริ หรือพระบรมราโชวาทในด้านต่างๆ จะทรงคำนึงถึงวิถีชีวิต สภาพสังคม
ของประชาชนด้วย เพื่อไม่ให้เกิดความขัดแย้งทางความคิด ที่อาจนำไปสู่ความขัดแย้ง
ในทางปฏิบัติได้

แนวพระราชดำริในการดำเนินชีวิตแบบพอเพียง

1. ยึดความประหยัด ตัดทอนค่าใช้จ่ายในทุกด้าน ลดละความฟุ่มเฟิยในการใช้ชีวิต
2. ยึดถือการประกอบอาชีพด้วยความถูกต้อง ซื่อสัตย์สุจริต
3. ละเลิกการแก่งแย่งผลประโยชน์และแข่งขันกันในทางการค้าแบบต่อสู้กันอย่างรุนแรง
4. ไม่หยุดนิ่งที่จะหาทางให้ชีวิตหลุดพ้นจากความทุกข์ยาก ด้วยการขวนขวายใฝ่หาความรู้
ให้มีรายได้เพิ่มพูนขึ้น จนถึงขั้นพอเพียงเป็นเป้าหมายสำคัญ
5. ปฏิบัติตนในแนวทางที่ดี ลดละสิ่งชั่ว ประพฤติตนตามหลักศาสนา

3. ตัวอย่างเศรษฐกิจพอเพียง

■ ทฤษฎีใหม่

ทฤษฎีใหม่ คือ ตัวอย่างที่เป็นรูปธรรมของการประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงที่เด่นชัดที่สุด
ซึ่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้พระราชทานพระราชดำรินี้ เพื่อเป็นการช่วยเหลือ
เกษตรกรที่มักประสบปัญหาทั้งภัยธรรมชาติและปัจจัยภายนอกที่มีผลกระทบต่อการทำ

การเกษตร ให้สามารถผ่านพ้นช่วงเวลาวิกฤต โดยเฉพาะการขาดแคลนน้ำได้โดยไม่
เดือดร้อนและยากลำบากนัก
ความเสี่ยงที่เกษตรกร มักพบเป็นประจำ ประกอบด้วย

1. ความเสี่ยงด้านราคาสินค้าเกษตร
2. ความเสี่ยงในราคาและการพึ่งพาปัจจัยการผลิตสมัยใหม่จากต่างประเทศ
3. ความเสี่ยงด้านน้ำ ฝนทิ้งช่วง ฝนแล้ง
4. ภัยธรรมชาติอื่นๆ และ โรคระบาด
5. ความเสี่ยงด้านแบบแผนการผลิต
 - ความเสี่ยงด้าน โรคและศัตรูพืช
 - ความเสี่ยงด้านการขาดแคลนแรงงาน
 - ความเสี่ยงด้านหนี้สินและการสูญเสียที่ดิน

ทฤษฎีใหม่ จึงเป็นแนวทางหรือหลักการในการบริหารการจัดการที่ดินและน้ำ เพื่อ
การเกษตรในที่ดินขนาดเล็กให้เกิดประโยชน์สูงสุด

■ ทฤษฎีใหม่

ความสำคัญของทฤษฎีใหม่

1. มีการบริหารและจัดแบ่งที่ดินแปลงเล็กออกเป็นสัดส่วนที่ชัดเจน เพื่อประโยชน์สูงสุด
ของเกษตรกร ซึ่งไม่เคยมีใครคิดมาก่อน
2. มีการคำนวณโดยใช้หลักวิชาการเกี่ยวกับปริมาณน้ำที่จะกักเก็บให้พอเพียงต่อการ
เพาะปลูก ได้อย่างเหมาะสมตลอดปี
3. มีการวางแผนที่สมบูรณ์แบบสำหรับเกษตรกรรายย่อย โดยมีถึง 3 ขั้นตอน

ทฤษฎีใหม่ขั้นต้น

ให้แบ่งพื้นที่ออกเป็น 4 ส่วน ตามอัตราส่วน 30:30:30:10 ซึ่งหมายถึง

พื้นที่ส่วนที่หนึ่ง ประมาณ 30% ให้ขุดสระเก็บกักน้ำเพื่อใช้เก็บกักน้ำฝนในฤดูฝน
และใช้เสริมการปลูกพืชในฤดูแล้ง ตลอดจนการเลี้ยงสัตว์และพืชน้ำต่างๆ

พื้นที่ส่วนที่สอง ประมาณ 30% ให้ปลูกข้าวในฤดูฝนเพื่อใช้เป็นอาหารประจำวัน
สำหรับครอบครัวให้เพียงพอตลอดปี เพื่อตัดค่าใช้จ่ายและสามารถพึ่งตนเองได้

พื้นที่ส่วนที่สาม ประมาณ 30% ให้ปลูกไม้ผล ไม้ยืนต้น พืชผัก พืชไร่ พืชสมุนไพร

ฯลฯ เพื่อใช้เป็นอาหารประจำวัน หากเหลือบริโภคนำไปจำหน่าย

พื้นที่ส่วนที่สี่ ประมาณ 10% เป็นที่อยู่อาศัย เลี้ยงสัตว์ ถนนหนทาง และ โรงเรียน

อื่นๆ

ทฤษฎีใหม่ขั้นที่สอง

เมื่อเกษตรกรเข้าใจในหลักการและได้ปฏิบัติในพื้นที่ดินของตนเองได้ผลแล้ว ก็ต้องเริ่ม

ขั้นที่สอง คือให้เกษตรกรรวมพลังกันในรูป กลุ่ม หรือ สหกรณ์ ร่วมแรงร่วมใจกันดำเนินการในด้าน

(1) การผลิต (พันธุ์พืช เตรียมดิน ขนปรุประทาน ฯลฯ)

- เกษตรกรจะต้องร่วมมือในการผลิต โดยเริ่ม ตั้งแต่ขั้นเตรียมดิน การหาพันธุ์พืช ปุ๋ย การจัดการน้ำ และอื่นๆ เพื่อการเพาะปลูก

(2) การตลาด (ลานตากข้าว ยุ้ง เครื่องสีข้าว การจำหน่ายผลผลิต)

- เมื่อมีผลผลิตแล้ว จะต้องเตรียมการต่างๆ เพื่อการขายผลผลิตให้ได้ประโยชน์สูงสุด เช่น การเตรียมลานตากข้าวร่วมกัน การจัดหาผู้รวบรวมข้าว เตรียมหาเครื่องสีข้าว ตลอดจนการรวมกันขายผลผลิตให้ได้ราคาดีและลดค่าใช้จ่ายลงด้วย

(3) การเป็นอยู่ (กะปิ น้ำปลา อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ฯลฯ)

- ในขณะที่เดียวกันเกษตรกรต้องมีความเป็นอยู่ที่ดีพอสมควร โดยมีปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิต เช่น อาหารการกินต่างๆ กะปิ น้ำปลา เสื้อผ้า ที่พอเพียง

(4) สวัสดิการ (สาธารณสุข เงินกู้)

- แต่ละชุมชนควรมีสวัสดิภาพและบริการที่จำเป็น เช่น มีสถานอนามัยเมื่อยามป่วยไข้ หรือมีกองทุนไว้กู้ยืมเพื่อประโยชน์ในกิจกรรมต่างๆ ของชุมชน

(5) การศึกษา (โรงเรียน ศูนย์การศึกษา)

- ชุมชนควรมีบทบาทในการส่งเสริมการศึกษา เช่น มีกองทุนเพื่อการศึกษาเล่าเรียน

ให้แก่เยาวชนของชุมชนเอง

(6) สังคมและศาสนา

- ชุมชนควรเป็นที่รวมในการพัฒนาสังคมและจิตใจ โดยมีศาสนาเป็นที่ยึดเหนี่ยว โดยกิจกรรมทั้งหมดดังกล่าวข้างต้น จะต้องได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าส่วนราชการ องค์กรเอกชน ตลอดจนสมาชิกในชุมชนนั้นเป็นสำคัญ

ทฤษฎีใหม่ขั้นที่สาม

เมื่อดำเนินการผ่านพ้นขั้นที่สองแล้ว เกษตรกร หรือกลุ่มเกษตรกรก็ควรพัฒนา

ก้าวหน้าไปสู่ขั้นที่สามต่อไป คือติดต่อประสานงาน เพื่อจัดหาทุน หรือแหล่งเงิน เช่น ธนาคาร หรือ

บริษัท ห้างร้านเอกชน มาช่วยในการลงทุนและพัฒนาคุณภาพชีวิต

ทั้งนี้ ทั้งฝ่ายเกษตรกรและฝ่ายธนาคาร หรือบริษัทเอกชนจะได้รับประโยชน์ร่วมกัน

กล่าวคือ

- เกษตรกรขายข้าวได้ราคาสูง (ไม่ถูกกดราคา)

- ธนาคารหรือบริษัทเอกชนสามารถซื้อข้าวบริโภคในราคาต่ำ (ซื้อข้าวเปลือกตรง

จากเกษตรกรและมาสีเอง)

- เกษตรกรซื้อเครื่องอุปโภคบริโภคได้ในราคาต่ำ เพราะร่วมกันซื้อเป็นจำนวนมาก

(เป็นร้านสหกรณ์ราคาขายส่ง)

- ธนาคารหรือบริษัทเอกชน จะสามารถกระจายบุคลากร เพื่อไปดำเนินการในกิจกรรมต่างๆ ให้เกิดผลดียิ่งขึ้น

7. หลักการและแนวทางสำคัญ

1. เป็นระบบการผลิตแบบเศรษฐกิจพอเพียงที่เกษตรกรสามารถเลี้ยงตัวเองได้ในระดับที่ประหยัดก่อน ทั้งนี้ ชุมชนต้องมีความสามัคคี ร่วมมือร่วมใจในการช่วยเหลือซึ่งกันและกันทำนองเดียวกับการ “ลงแขก” แบบดั้งเดิมเพื่อลดค่าใช้จ่ายในการจ้างแรงงานด้วย

2. เนื่องจากข้าวเป็นปัจจัยหลักที่ทุกครัวเรือนจะต้องบริโภค ดังนั้น จึงประมาณว่าครอบครัวหนึ่งทำนาประมาณ 5 ไร่ จะทำให้มีข้าวพอกินตลอดปี โดยไม่ต้องซื้อหาในราคาแพงเพื่อยึดหลักพึ่งตนเองได้อย่างมีอิสระภาพ

3. ต้องมีน้ำเพื่อการเพาะปลูกสำรองไว้ใช้ในฤดูแล้ง หรือระยะฝนทิ้งช่วงได้อย่างพอเพียง ดังนั้น จึงจำเป็นต้องกันที่ดินส่วนหนึ่งไว้ขุดสระน้ำ โดยมีหลักว่าต้องมีน้ำเพียงพอที่จะเพาะปลูกได้ตลอดปี ทั้งนี้ ได้พระราชทานพระราชดำริเป็นแนวทางว่า ต้องมีน้ำ 1,000 ลูกบาศก์เมตร ต่อการเพาะปลูก 1 ไร่ โดยประมาณ ฉะนั้น เมื่อทำนา 5 ไร่ ทำพืชไร่ หรือ ไม้ผลอีก 5 ไร่ (รวมเป็น 10 ไร่) จะต้องมีน้ำ 10,000 ลูกบาศก์เมตรต่อปี

ดังนั้น หากตั้งสมมติฐานว่า มีพื้นที่ 5 ไร่ ก็จะสามารถกำหนดสูตรคร่าวๆ ว่า แต่ละแปลงประกอบด้วย

- นาข้าว 5 ไร่

- พืชไร่ พืชสวน 5 ไร่

- สระน้ำ 3 ไร่ ขุดลึก 4 เมตร จุน้ำได้ประมาณ 19,000 ลูกบาศก์เมตร ซึ่งเป็นปริมาณ

น้ำที่เพียงพอที่จะสำรองไว้ใช้ยามฤดูแล้ง

- ที่อยู่อาศัยและอื่นๆ 2 ไร่

รวมทั้งหมด 15 ไร่

แต่ทั้งนี้ ขนาดของสระเก็บน้ำขึ้นอยู่กับสภาพภูมิประเทศและสภาพแวดล้อม ดังนี้

- ถ้าเป็นพื้นที่ทำการเกษตรอาศัยน้ำฝน สระน้ำควรมีลักษณะลึก เพื่อป้องกันไม่ให้น้ำระเหยได้มากเกินไป ซึ่งจะทำให้มีน้ำใช้ตลอดทั้งปี

- ถ้าเป็นพื้นที่ทำการเกษตรในเขตชลประทาน สระน้ำอาจมีลักษณะลึก หรือตื้น และแคบ หรือกว้างก็ได้ โดยพิจารณาตามความเหมาะสม เพราะสามารถมีน้ำมาเติมอยู่เรื่อยๆ

การมีสระเก็บน้ำก็เพื่อให้เกษตรกรมีน้ำใช้อย่างสม่ำเสมอทั้งปี (ทรงเรียกว่า Regulator หมายถึงการควบคุมให้ดี มีระบบน้ำหมุนเวียนใช้เพื่อการเกษตรได้โดยตลอดเวลาอย่างต่อเนื่อง) โดยเฉพาะอย่างยิ่งในหน้าแล้งและระยะฝนทิ้งช่วง แต่มิได้หมายความว่า เกษตรกรจะสามารถปลูกข้าวนาปรังได้ เพราะหากน้ำในสระเก็บน้ำไม่พอ ในกรณีมีเขื่อนอยู่บริเวณใกล้เคียงก็อาจจะต้องสูบน้ำมาจากเขื่อน ซึ่งจะทำให้น้ำในเขื่อนหมดได้ แต่เกษตรกรควรทำนาในหน้าฝน และเมื่อถึงฤดูแล้ง หรือฝนทิ้งช่วงให้เกษตรกรใช้น้ำที่เก็บตุนนั้น ให้เกิดประโยชน์ทางการเกษตรอย่างสูงสุด โดยพิจารณาปลูกพืชให้เหมาะสมกับฤดูกาล เพื่อจะได้มีผลผลิตอื่นๆ ไว้บริโภคและสามารถนำไปขายได้ตลอดทั้งปี

4. การจัดแบ่งแปลงที่ดินเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดนี้ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงคำนวณและคำนึงจากอัตราการถือครองที่ดินถั่วเฉลี่ยครัวเรือนละ 15 ไร่ ไร่ ไร่ อย่างไรก็ตาม หากเกษตรกรมีพื้นที่ถือครองน้อยกว่านี้ หรือมากกว่านี้ ก็สามารถใช้อัตราส่วน 30:30:30:10 เป็นเกณฑ์ปรับใช้ได้ กล่าวคือ

ร้อยละ 30 ส่วนแรก ขุดสระน้ำ (สามารถเลี้ยงปลา ปลูกพืชน้ำ เช่น ผักบุ้ง ผักคะเจด ฯลฯ ได้ด้วย) บนสระอาจสร้างเล้าไก่และบนขอบสระน้ำอาจปลูกไม้ยืนต้นที่ไม่ใช้น้ำมาก โดยรอบได้

ร้อยละ 30 ส่วนที่สอง ทำนา

ร้อยละ 30 ส่วนที่สาม ปลูกพืชไร่ พืชสวน (ไม้ผล ไม้ยืนต้น ไม้ใช้สอย ไม้เพื่อเป็นเชื้อฟืน ไม้สร้างบ้าน พืชไร่ พืชผัก สมุนไพร เป็นต้น)

ร้อยละ 10 สุดท้าย เป็นที่อยู่อาศัยและอื่นๆ (ทางเดิน คันดิน กองฟาง ลานตาก กองปุ๋ยหมัก โรงเรือน โรงเพาะเห็ด คอกสัตว์ ไม้ดอก ไม้ประดับ พืชสวนครัวหลังบ้าน เป็นต้น)

อย่างไรก็ตาม อัตราส่วนดังกล่าวเป็นสูตร หรือหลักการโดยประมาณเท่านั้น สามารถปรับปรุงเปลี่ยนแปลงได้ตามความเหมาะสม โดยขึ้นอยู่กับสภาพของพื้นที่ดิน ปริมาณน้ำฝน และสภาพแวดล้อม เช่น ในกรณีภาคใต้ที่มีฝนตกชุก หรือพื้นที่ที่มีแหล่งน้ำมาเติมสระได้ต่อเนื่อง ก็อาจลดขนาดของบ่อ หรือสระเก็บน้ำให้เล็กลง เพื่อเก็บพื้นที่ไว้ใช้ประโยชน์อื่นต่อไปได้

5. การดำเนินการตามทฤษฎีใหม่ มีปัจจัยประกอบหลายประการ ขึ้นอยู่กับสภาพภูมิประเทศ สภาพแวดล้อมของแต่ละท้องถิ่น ดังนั้น เกษตรกรควรขอรับคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ด้วย และที่สำคัญ คือ ราคาการลงทุนค่อนข้างสูง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการขุดสระน้ำ เกษตรกรจะต้องได้รับความช่วยเหลือจากส่วนราชการ มูลนิธิ และเอกชน

6. ในระหว่างการขุดสระน้ำ จะมีดินที่ถูกขุดขึ้นมาจำนวนมาก หน้าดินซึ่งเป็นดินดี ควรนำไปกองไว้ต่างหากเพื่อนำมาใช้ประโยชน์ในการปลูกพืชต่างๆ ในภายหลัง โดยนำมาเกลี่ยคลุมดินชั้นล่างที่เป็นดินไม่ดี หรืออาจนำมาถมทำขอบสระน้ำ หรือยกร่องสำหรับปลูกไม้ผลก็ได้ ประโยชน์อีกทางหนึ่ง

ตัวอย่างพืชที่ควรปลูกและสัตว์ที่ควรเลี้ยง

1. ไม้ผลและผักยืนต้น : มะม่วง มะพร้าว มะขาม ขนุน ทุเรียน ส้ม กล้าย น้อยหน่า มะละกอกะทอน แคบ้าน มะรุม สะเดา ขี้เหล็ก กระจับปี่ ฯลฯ

2. ผักล้มลุกและดอกไม้ : มันเทศ เผือก ถั่วฝักยาว มะเขือ มะลิ ดาวเรือง บานไม่รู้โรย กุหลาบ รัก และช่อนกลั่น เป็นต้น

3. เห็ด : เห็ดนางฟ้า เห็ดฟาง เห็ดเป่าฮือ เป็นต้น

4. สมุนไพรและเครื่องเทศ : หอมกลีบ พริกไทย บวบ มะเกลือ ชุมเห็ด หญ้าแฝก และพืชผักบางชนิด เช่น กะเพรา โหระพา สะระแหน่ แมงลัก และตะไคร้ เป็นต้น

5. ไม้ใช้สอยและเชื้อเพลิง : ไม้ มะพร้าว ตาล กระจับปี่ มะขามเทศ สะแก ทองหลวง จามจุรี กระจับปี่ สะเดา ขี้เหล็ก ประดู่ ชิงชัน และยางนา เป็นต้น

6. พืชไร่ : ข้าวโพด ถั่วเหลือง ถั่วลิสง ถั่วพุ่ม ถั่วมะแฮะ อ้อย มันสำปะหลัง กล้วย ทุเรียน เป็นต้น พืชไร่หลายชนิดอาจเก็บเกี่ยวเมื่อผลผลิตยังสดอยู่ และจำหน่ายเป็นพืชประเภทผักได้ และมีราคาดีกว่าเก็บเมื่อแก่ ได้แก่ ข้าวโพด ถั่วเหลือง ถั่วลิสง ถั่วพุ่ม ถั่วมะแฮะ อ้อย และมันสำปะหลัง

7. พืชบำรุงดินและพืชคลุมดิน : ถั่วมะแฮะ ถั่วสามตา โสนแอฟริกัน โสนพื้นเมือง ปอเทือง ถั่วพรี ขี้เหล็ก กระจับปี่ รวมทั้งถั่วเขียวและถั่วพุ่ม เป็นต้น และเมื่อเก็บเกี่ยวแล้วไถกลบลงไปเพื่อบำรุงดินได้

หมายเหตุ : พืชหลายชนิดใช้ทำประโยชน์ได้มากกว่าหนึ่งชนิด และการเลือกปลูกพืชควรเน้นพืชยืนต้นด้วย เพราะการดูแลรักษาในระยะหลังจะลดน้อยลง มีผลผลิตทยอยออกตลอดปี ควรเลือกพืชยืนต้นชนิดต่างๆ กัน ให้ความร่มเย็นและชุ่มชื้นกับที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อม และควรเลือกต้นไม้ให้สอดคล้องกับสภาพของพื้นที่ เช่น ไม่ควรปลูกยูคาลิปตัสบริเวณขอบสระ ควรเป็นไม้ผลแทน เป็นต้น

สัตว์เลี้ยงอื่นๆ ได้แก่

สัตว์น้ำ : ปลาไน ปลานิล ปลาดุกเพียนขาว ปลาดุก เพื่อเป็นอาหารเสริมประเภทโปรตีน และยังสามารถนำไปจำหน่ายเป็นรายได้เสริมได้อีกด้วย ในบางพื้นที่สามารถเลี้ยงกบได้
สุกร หรือ ไก่เลี้ยงบนขอบสระน้ำ ทั้งนี้ มูลสุกรและไก่สามารถนำมาเป็นอาหารปลา
บางแห่งอาจเลี้ยงเป็ดได้

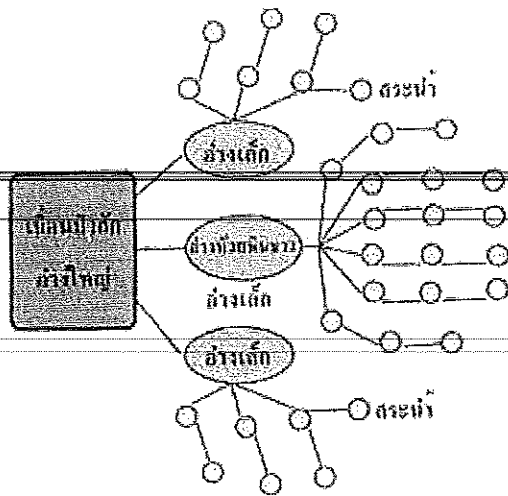
ประโยชน์ของทฤษฎีใหม่

1. ให้ประชาชนพออยู่พอกินสมควรแก่อัตภาพในระดับที่ประหยัด ไม่อดอยาก และเลี้ยงตนเองได้ตามหลักปรัชญา “เศรษฐกิจพอเพียง”
2. ในหน้าแล้งมีน้ำน้อย ก็สามารถเอาน้ำที่เก็บไว้ในสระมาปลูกพืชผักต่างๆ ที่ใช้น้ำน้อยได้โดยไม่ต้องเบียดเบียนชลประทาน
3. ในปีที่ฝนตกตามฤดูกาลโดยมีน้ำดีตลอดปี ทฤษฎีใหม่นี้สามารถสร้างรายได้ให้แก่เกษตรกรได้โดยไม่ต้องเดือดร้อนในเรื่องค่าใช้จ่ายต่างๆ
4. ในกรณีที่เกิดอุทกภัย เกษตรกรสามารถที่จะฟื้นตัวและช่วยตัวเองได้ในระดับหนึ่ง โดยทางราชการไม่ต้องช่วยเหลือมากนัก ซึ่งเป็นการประหยัดงบประมาณด้วย

■ ทฤษฎีใหม่ที่สมบูรณ์

ทฤษฎีใหม่ที่ดำเนินการโดยอาศัยแหล่งน้ำธรรมชาติ น้ำฝน จะอยู่ในลักษณะ “หมิ่นเหม่” เพราะหากปีใดฝนน้อย น้ำอาจจะไม่เพียงพอ ฉะนั้น การที่จะทำให้ทฤษฎีใหม่สมบูรณ์ได้นั้น จำเป็นต้องมีสระเก็บกักน้ำที่มีประสิทธิภาพและเต็มความสามารถ โดยการมีแหล่งน้ำขนาดใหญ่ที่สามารถเพิ่มเติมน้ำในสระเก็บกักน้ำให้เต็มอยู่เสมอ ดังเช่น กรณีของการทดลองที่โครงการพัฒนาพื้นที่บริเวณวัดมงคลชัยพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดสระบุรี

ระบบทฤษฎีใหม่ที่สมบูรณ์ อ่างใหญ่ เต็มอ่างเล็ก อ่างเล็ก เต็มสระน้ำ

จากภาพ วงกลมเล็ก คือสระน้ำที่เกษตรกรขุดขึ้นตามทฤษฎีใหม่ เมื่อเกิดช่วงขาดแคลนน้ำในฤดูแล้ง เกษตรกรสามารถสูบน้ำมาใช้ประโยชน์ได้ และหากน้ำในสระน้ำไม่เพียงพอก็ขอรับน้ำจากอ่างห้วยหินขาว (อ่างเล็ก) ซึ่งได้ทำระบบส่งน้ำเชื่อมต่อทางท่อลงมายังสระน้ำที่ได้ขุดไว้ในแต่ละแปลง ซึ่งจะช่วยให้สามารถมีน้ำใช้ตลอดปี กรณีที่เกษตรกรใช้น้ำกันมาก อ่างห้วยหินขาว (อ่างเล็ก) ก็อาจมีปริมาณน้ำไม่เพียงพอ ก็สามารถใช้วิธีการผันน้ำจากเขื่อนป่าสักชลสิทธิ์ (อ่างใหญ่) ต่อลงมายังอ่างเก็บน้ำห้วยหินขาว (อ่างเล็ก) ก็จะช่วยให้มีปริมาณน้ำมาเติมในสระของเกษตรกรพอตลอดทั้งปีโดยไม่ต้องเสีย ระบบการจัดการทรัพยากรน้ำตามแนวพระราชดำริพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สามารถทำให้การใช้น้ำมีประสิทธิภาพอย่างสูงสุด จากระบบส่งท่อเปิดผ่านไปตามแปลง ไร่นาต่างๆ ถึง 3-5 เท่า เพราะขามหน้าฝน นอกจากจะมีน้ำในอ่างเก็บน้ำแล้ว ยังมีน้ำในสระของราษฎรเก็บไว้พร้อมกันด้วย ทำให้มีปริมาณน้ำเพิ่มอย่างมหาศาล น้ำในอ่างที่ต่อมารู้สระจะทำหน้าที่เป็นแหล่งน้ำสำรอง คอยเติมเท่านั้นเอง

(อ้างอิงจาก เว็บไซต์มูลนิธิชัยพัฒนา :

<http://www.chaipat.or.th/chaipat/content/porpeing/porpeing.html#porpeing7>)

สถานที่ดำเนินการ

ศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงของพ่อคำพันธ์ เหล่าวงษ์

กิจกรรมที่ 2

การจัดการพื้นที่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

หลักการและเหตุผล

การทำเกษตรกรรมเชิงเดี่ยวหลายๆ ปีติดต่อกัน โดยขาดการบำรุงดินอย่างเป็นระบบเป็นผลให้ดินจืด ทำให้ผลผลิตที่ได้มีจำนวนลดลง ผู้เกี่ยวข้องได้ใช้วิธีการแก้ปัญหาในระยะสั้น โดยนำเข้าปุ๋ยเคมีจากต่างประเทศ เพื่อเร่งเพิ่มผลผลิต โดยไม่มีการเพิ่มสารอินทรีย์ให้กับดิน และดูแลระบบนิเวศของดินให้สมบูรณ์ทำให้ต้องใช้ปุ๋ยเคมีในปริมาณเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ โดยที่ธาตุอาหารในดินนับวันแต่จะมีปริมาณน้อยลง นอกจากนั้นการปลูกพืชเพียงไม่กี่ชนิดยังทำให้เกิดการระบาดของแมลงและโรคพืชชนิดต่างๆ จนต้องใช้สารเคมีฆ่าหญ้าและสารเคมีฆ่าแมลงเพิ่มขึ้นๆ จนเป็นอันตรายทั้งต่อพืช สัตว์ คน และสิ่งแวดล้อม รวมทั้งการตัดไม้ทำลายป่า เป็นผลให้ฝนไม่ตกต้องตามฤดูกาล และเป็นผลให้น้ำใต้ดินที่มีระดับสูงขึ้นดินเอาเกลือขึ้นมาที่ผิวดินจนเกิดปัญหาดินเค็ม ซึ่งทั้งหมดได้ก่อให้เกิดปัญหาผลผลิตลดลง มีรายจ่ายสูงขึ้นทั้งปุ๋ยเคมี สารเคมีฆ่าหญ้า ฆ่าแมลง และรายจ่ายอื่นๆ ในครอบครัว ทำให้รายจ่ายสูงเทียบกับรายได้ เมื่อขาดการวางแผนและการบริหารจัดการที่ดี เกษตรกรมากกว่าร้อยละ 90 จึงเข้าสู่ระบบสินเชื่อที่สุ่มเสี่ยง มีหนี้สินที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้พัฒนาเป็นหนี้สินอมนตะ ซึ่งมีบางรายถึงขั้นล้มละลาย ถูกยึดทรัพย์สินและที่ดินทำกิน (ผาย สร้อยสระกลาง. 2547: 1-3)

ประชาชนในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงจึงควรได้รับการพัฒนาด้วยการเปลี่ยนความคิดจากการเอาเงินเป็นตัวตั้งเพียงอย่างเดียว มาเป็นเอาความสุขเป็นตัวตั้ง ควบคู่ไปด้วย กล่าวคือ ถ้ามีความสุขมากและมีเงินมากถือเป็นเรื่องดี ถ้ามีความสุขมากแต่เงินลดลงก็ยังคงใช้ได้ หากมีความสุขน้อยลงโดยมีเงินมากขึ้น หรือน้อยลงก็ตาม แสดงว่าต้องแก้ไข หันมาทำเกษตรผสมผสานพึ่งตนเอง ด้วยการรู้จักตนเองอุดหนุนรายจ่ายต่างๆ หันมาออมน้ำ ออมความอุดมสมบูรณ์ของดิน ออมสัตว์ ออมต้นไม้ยืนต้น ออมเงิน ส่งสมกัลยาณมิตร เหลือแจกได้ขายทำให้มีเงิน มีพืช ผัก ผลไม้ ปลอดสารพิษที่เป็นทั้งอาหารและยาไว้กิน อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ดี ร่วมกับการออกกำลังกายในการทำเกษตรอย่างเหมาะสมกับวัยทุกวัน จึงทำให้มีสุขภาพดี

แม้ว่าองค์ความรู้ในการทำเกษตรผสมผสานพึ่งตนเองอย่างมีความสุขของปราชญ์ชาวบ้านจะมีหลักฐานเชิงประจักษ์ว่าช่วยให้มีอยู่มีกิน มีเพื่อน มีเงิน มีสุขภาพและสิ่งแวดล้อมดี แต่สำหรับเกษตรกรที่จะเจริญรอยตามปราชญ์ชาวบ้านมักติดกรอบความคิดว่าต้องมีที่ดินมาก ต้องลงทุนมาก ต้องมีแรงงานมากจึงจะทำได้สำเร็จ ทำให้ผู้สนใจแนวทางการทำเกษตรผสมผสานทั้งในและนอกเครือข่ายไม่สามารถดำเนินการได้ หลากๆ คนที่ดูงานปราชญ์ชาวบ้านกลับไปแล้วก็ยังทำการเกษตร

แบบเดิม ไม่สามารถทำเกษตรผสมผสานได้ หลายคนทดลองทำแต่ก็หยุดทำ เนื่องจากไปทำในพื้นที่
กว้างขวาง ลงทุนมาก ขาดการวางแผน ทำให้ขาดแรงงาน และบางคนถึงขั้นขาดทุนเป็นหนี้สิน
เพิ่มขึ้น

ภายใต้ปัญหาดังกล่าวข้างต้นในการขยายแนวคิดและแนวทางการปฏิบัติในการขยายผลเกษตร

ผสมผสานแก่ประชาชนผู้สนใจทดแทนการทำเกษตรเชิงเดี่ยว ปราชญ์ชาวบ้านภาคอีสานและ
เครือข่ายได้มีการประชุมปรึกษาหารือและระดมสมองเพื่อหารือถึงสาเหตุ ทางเลือกและแผนปฏิบัติ
การกันหลายครั้ง ในที่สุดได้สรุปหลักการสำคัญในการแก้ปัญหาดังกล่าวด้วยการหาทางทำเกษตร
ผสมผสานจากเล็ก ไปใหญ่และจากง่าย ไปยาก โดยไม่ต้องใช้สารเคมี เพื่อให้ความสำเร็จเล็กๆ และ
ง่ายๆ ในเบื้องต้น เป็นตัวสร้างแรงบันดาลใจและสร้างปัญญา สามารถต่อยอดกำลังใจและปัญญาที่มี
อยู่เดิมให้สามารถแก้ปัญหาที่ใหญ่ขึ้นและยากขึ้น จนสามารถแก้ปัญหาและรวมกันแก้ปัญหา
ทั้งหมดได้ในระยะยาว จึงได้มีการคัดเลือกขนาดพื้นที่ที่เหมาะสมที่จะตอบคำถามนี้ได้ ในที่สุด
ปราชญ์ชาวบ้านและเครือข่ายได้คัดเลือกพื้นที่ 1 ไร่ เป็นจุดตั้งต้น เพราะพื้นที่ 1 ไร่ ไร่ ไร่ ก็มี และ
หากไม่มีก็สามารถหาให้มีได้ไม่ยากลำบากนัก รวมทั้งเป็นการพิสูจน์ว่าผลผลิตที่ผลิตได้โดยไม่ต้อง
ใช้สารเคมีใด ๆ ในที่ดิน 1 ไร่ น่าจะมีปริมาณและจำนวนชนิดมากพอเพียงที่จะดูแลคนในครอบครัว
และมีเหลือแจกทำให้มีเพื่อน รวมทั้งมีเหลือขายทำให้มีเงินไว้เป็นเงินทุน และไว้ลดหนี้ปลดสิน อีก
ทั้งมีไว้เป็นฐานเรียนรู้ในการปลูกไม้ยืนต้นที่หลากหลายให้เป็นบ้านาณูชีวิตผสมผสานกับพืช ผัก
ผลไม้ สมุนไพร ที่มีระดับเรือนยอดที่แตกต่างระดับกันให้สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสมดุล และมี
ความสุข เป็นตัวอย่างแก่เกษตรกรที่สนใจ ให้สามารถการเรียนรู้การวางแผนและการบริหารจัดการ
ทำเกษตรกรรมพื้นที่ 1 ไร่ ให้เกิดประโยชน์สูงสุด และเกิดองค์ความรู้ในครอบครัวตนเอง ในชุมชน
และในเครือข่าย เพื่อนำความรู้ไปขยายผลในพื้นที่ที่เหลือ นำไปขยายผลให้บุคคลอื่น และชุมชนอื่น
เพื่อให้เกิดเกษตรกรที่มีอยู่มีเงินออม มีวิธีการผลิตที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม และคืนความอุดม
สมบูรณ์แก่ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมรวมทั้งเป็นเกษตรกรที่มีความสุขทั้งทางกาย ทางใจ ทางสังคม
และทางปัญญา

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ประชาชนเข้าใจถึงแนวทางการประกอบอาชีพตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง
โดยการใช้พื้นที่ให้เกิดประโยชน์สูงสุดในพื้นที่
2. เพื่อให้ประชาชนได้นำความรู้ไปปฏิบัติ สามารถพึ่งตนเอง สร้างรายได้ มีวิถีชีวิตที่ดีขึ้น

วัตถุประสงค์

เป้าหมาย หัวหน้าครัวเรือน จำนวน 40 คน

วิธีการ บรรยายให้ผู้เข้าอบรมเข้าใจการจัดการพื้นที่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

เนื้อหา ให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดการพื้นที่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

ระบบเนื้อหา

สถานที่ดำเนินการ ศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงของพี่น้อง (นายคำพันธ์ เหล่าวงษ์)

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

กิจกรรมที่ 3

การเลี้ยงสัตว์เพื่อการบริโภคและสร้างรายได้

กิจกรรมที่ 3.1 การเลี้ยงไก่พื้นเมือง

หลักการและเหตุผล

สำหรับไก่พื้นเมืองมีเลี้ยงกันอยู่ทั่วไป เลี้ยงเพื่อเป็นอาหารในครัวเรือนและการกีฬา ส่วนมากเลี้ยงเพื่อเป็นอาชีพเสริมรายได้ ไก่พื้นเมืองมีหลากหลายสายพันธุ์ แต่ละพันธุ์ก็จะมีจุดเด่นที่เป็นคุณสมบัติต่างกันแต่มีความต้านทานต่อโรค สามารถเจริญเติบโตและขยายพันธุ์ได้ดีในสภาพการเลี้ยงดูของเกษตรกรรายย่อยทั่วไป เนื้อไก่พื้นเมืองมีรสชาติดีเป็นที่นิยมกันแพร่หลายในทุกวันนี้

ไก่พื้นเมืองส่วนใหญ่จะปล่อยให้หากินเองโดยธรรมชาติ ซึ่งจะหาได้ในท้องถิ่น เช่น ข้าวเปลือกข้าวโพด เศษอาหารที่เหลือ เพื่อลดต้นทุน ควรมีการเสริมอาหารให้ได้ครบทุกหมู่ ประกอบด้วยโปรตีนจาก แมลง ปลวก ไข่เค็ม ปลาป่น เพื่อสร้าง ขน เล็บ เลือด เนื้อ และหนัง ประเภทคาร์โบไฮเดรต ได้จาก รำ ปลาขี้ขาว ข้าวโพด ข้าวเปลือก กากมันสำปะหลัง เพื่อให้ความอบอุ่น สร้างกำลังในการเดินวิ่ง อาหารประเภทไขมัน ได้จาก กากถั่วเหลือง กากมะพร้าว ไข่สัตว์ กากงา เมล็ดถั่วต่าง ๆ ช่วยให้พลังงานและความอบอุ่น อาหารประเภทแร่ธาตุ ได้จากเปลือกหอยป่น กระดุกป่น ช่วยในการเสริมสร้างกระดูก และเปลือกไข่ อาหารประเภทวิตามิน ได้จาก หญ้าสด ใบกระถิน ข้าวโพด รำข้าว ปลาป่น พืชผักต่าง ๆ เป็นสารอาหารช่วยเสริมสร้างความแข็งแรงต้านทานโรค

ประโยชน์ของไก่พื้นเมืองคือได้ทั้งเนื้อ ไข่ และมูล คุณสมบัติที่ดีของไก่พื้นเมืองคือ เลี้ยงง่าย อดทนต่อโรคในท้องถิ่นได้ดี พักไข่และเลี้ยงลูกเองได้ เนื้อไก่มีรสชาติดี เนื้อแน่น มีมันน้อย ราคาดีทั้งตัวผู้และตัวเมีย ประมาณ กิโลกรัมละ 60 - 70 บาท หรือจำหน่ายเป็น ไก่ชน สามารถทำเป็นอาชีพได้

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ผู้เข้าอบรมเข้าใจการเลี้ยงไก่พื้นเมือง
2. เพื่อให้ผู้เข้าอบรมได้นำความรู้ไปปฏิบัติ สามารถพึ่งตนเอง สร้างรายได้ มีวิถีชีวิตที่ดีขึ้น

เป้าหมาย หัวหน้าครัวเรือน จำนวน 40 คน

วิธีการ บรรยายให้ผู้เข้าอบรมเข้าใจ และฝึกปฏิบัติการเลี้ยงไก่พื้นเมือง

เนื้อหา การเลี้ยง ไข่พันธุ์พื้นเมือง

สถานที่ดำเนินการ ศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงของพี่น้อง (นายคำพันธ์ เหล่าวงษ์)

กิจกรรมที่ 3.2 การเลี้ยงปลาในบ่อธรรมชาติ

หลักการและเหตุผล

ใน ภาวะปัจจุบันปลาน้ำจืดจากแหล่งน้ำธรรมชาติมีน้อยลง ไม่เพียงพอต่อการบริโภค ไม่เพียงพอต่อความต้องการของตลาด เกษตรกรส่วนหนึ่งได้หันมาเลี้ยงปลาน้ำจืดจำหน่าย แต่ก็ต้องประสบภาวะขาดทุน หรือไม่ก็ได้กำไรน้อย ไม่คุ้มค่ากับการลงทุน เนื่องจากอาหารสำเร็จรูปมีราคาแพง การเลี้ยงปลาในแนวธรรมชาติแม้จะใช้เวลานานกว่าการเลี้ยงด้วยอาหารสำเร็จรูป แต่คุณภาพของปลาเหมือนกับปลาที่ได้จากแหล่งน้ำธรรมชาติ จึง ขายได้ในราคาสูง ประกอบกับต้นทุนน้อย จึงประกันได้ว่ากำไรขาดทุนหรือกำไรน้อยไม่มีอย่างแน่นอน อยากริขายได้มากก็ให้เพิ่มจำนวนบ่อมากขึ้น และขยันหาฟางข้าวให้เพียงพอต่อการดูแลการเลี้ยงปลาและดูแลการเก็บเกี่ยว

การเลี้ยงปลาด้วยฟางข้าว จะใช้บ่อเก่าหรือขุดใหม่ก็แล้วแต่ ความลึกของบ่อควรจะเป็น 2 เมตร เป็นอย่างน้อย ขนาดของบ่ออาจจะเป็น 1 ไร่ หรือ 2-3 งาน เมื่อนำน้ำใส่ในบ่อแล้ว ให้หมูดุ-กระบือ ใส่ไว้เพื่อเพาะลูกไร ก็จะเกิดลูกไรและแมลงตัวเล็กๆ ซึ่งจะได้เป็นอาหารของปลากินเนื้อต่อไป

การ เลี้ยงปลาด้วยฟางข้าวปล่อยลูกปลากินพืช เช่น ปลาสร้อย ปลานิล ปลาตะกุง ปลาสร้อย และลูกปลากินเนื้อ เช่น ปลาหมอ ปลาดุกอุย ในพื้นที่บ่อ 1 ไร่ ปล่อยลูกปลาจำนวน 10,000 ตัว ปลากินพืชจะกินฟางข้าว ส่วนปลากินเนื้อจะกินลูกไรและแมลงที่เกิดจากฟางข้าว ปลาทั้งสองประเภทจะไม่ทำลายซึ่งกันและกัน ยกเว้นปลาช่อน

การให้ฟางข้าว เกษตรกรจะต้องกองฟางข้าวไว้ที่ริมบ่อ ส่วนหนึ่งให้จมน้ำ ควรวางฟางข้าวไว้ได้ลม เพื่อให้ได้รับอากาศจากลมพัด และฟางจะได้ไม่กระจายไปทั่วบ่อ เมื่อฟางข้าวโยบ่อยุบตัวลง ก็คั้นฟางข้าวที่ขอบบ่อลงไป ปลาก็จะมากินฟางข้าวที่เนาเปื้อย ปลาสร้อย ปลาสร้อย ก็จะมากินฟางข้าวโดยตรง ส่วนปลาตะกุงจะกิน หนอน แมลง และ ลูกไรที่เกิดจากการหมักของฟางข้าว การเลี้ยงปลาโดยวิธีนี้ไม่ต้องให้อาหารอื่นใดเลยนอกจากฟางข้าวเพียงอย่างเดียว เกษตรกรจะต้องกำหนดให้เวลา 1 ปี หมุดฟางข้าวพอดี ก็จะเหลือแต่ฟางข้าวที่เป็นตอขังแข็งๆ เท่านั้นที่เหลืออยู่ที่ริมบ่อ การจับปลาจะต้องดูว่าช่วงใดราคาแพง ให้เลือกจับในช่วงนั้น หากช่วงใดราคาไม่ดี เราก็ขายเวลาออกไปก่อน เพราะ ไม่มีต้นทุนอาหาร ยิ่งนานออกไปปลาก็ยิ่งโต ปลาก็ยิ่งได้ราคา

การเจริญเติบโตในระยะเวลา 1 ปี การเติบโตของปลาเฉลี่ยแล้วปลาสายตัวละ 2 กิโลกรัม
ปลาหับทิม ตัวละ 3-4 ตัวต่อกิโลกรัม ปลาหมอ ขนาด 5-6 กิโลกรัม

คุณภาพ ของปลาเหมือนกับปลาที่จับมาจากแหล่งน้ำธรรมชาติ เป็นที่ต้องการของผู้บริโภค

ปลาไม่พอม ไม่มีกลิ่น การคำนวณรายได้ต่อบ่อ ต่อไร่ กำหนดโดยภาค เนื่องจากขึ้นอยู่กับจำนวนอัตรา

การรอดของลูกปลาเป็นสำคัญ หากได้น้ำหนักโดยรวมประมาณ 1 ตัน ต่อพื้นที่บ่อ 1 ไร่ ซึ่งเป็น
อัตราขั้นต่ำที่มีรายได้แล้วไม่น้อยกว่า 60,000 บาท และที่สำคัญที่ต้นทุนบ่ออย่าปล่อยให้ว่าง ควรหาพืช
ขึ้นต้นมาปลูก จะเป็นมะพร้าวตาล หรือ มะพร้าวน้ำหอม ชมพูทับทิมจันทร์ ฝรั่ง ส้มโอ พืชสวนครัว
หรือพืชเก็บยอดก็ดี เพื่อสร้างรายได้รายวันรายได้รายเดือน ส่วนปลาก็เป็นรายได้รายปี
(อ้างอิงข้อมูลจากเว็บ ไซด์ <http://anusorn911.blogspot.com/2010/12/blog-post.html>)

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ประชาชนเข้าใจการเลี้ยงปลาในบ่อธรรมชาติ
2. เพื่อให้ประชาชนได้นำความรู้ไปปฏิบัติ สามารถพึ่งตนเอง สร้างรายได้ มีวิถีชีวิตที่ดีขึ้น

เป้าหมาย หัวหน้าครัวเรือน จำนวน 40 คน

วิธีการ บรรยายให้ผู้เข้าอบรมเข้าใจ และฝึกปฏิบัติการทำบ่อเลี้ยงปลาในบ่อธรรมชาติ

เนื้อหา การเลี้ยงปลาในบ่อธรรมชาติ การเลี้ยงปลาด้วยฟางข้าว

ระบุเนื้อหา

สถานที่ดำเนินการ ศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงของพี่น้อง (นายคำพันธ์ เหล่าวงษ์)

กิจกรรมที่ 4

การปลูกผักสวนครัว ปลูกเองกินเอง

หลักการและเหตุผล

ผักเป็นอาหารประจำวันของมนุษย์ เป็นแหล่งอาหารให้แร่ธาตุวิตามินที่มีคุณค่าทางอาหารสูงมีราคาถูก เมื่อเปรียบเทียบกับเนื้อสัตว์จากข้อมูลวิจัยกล่าวว่า มนุษย์เราควรบริโภคผักวันละประมาณ 200 กรัม เพื่อให้ร่างกายได้รับแร่ธาตุและวิตามินอย่างเพียงพอผลการวิจัยของศูนย์วิจัยและพัฒนาพืชผักแห่งเอเชีย ชี้ให้เห็นว่าประชากรของประเทศไทยโดยเฉพาะสตรีมีครรภ์และพวกเด็กๆ มักขาดแคลนแร่ธาตุวิตามินกันมาก ประกอบกับปัญหาด้านเศรษฐกิจที่ส่งผลกระทบต่อค่าครองชีพสูงขึ้น ดังนั้นจึงควรส่งเสริมให้มีการปลูกผักสวนครัวไว้รับประทานเองในครอบครัวโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้มีพืชผักเพียงพอแก่การบริโภคในครัวเรือน ทำให้ได้รับสารอาหารครบตามความต้องการของร่างกาย และช่วยลดภาวะค่าครองชีพ เช่น รั้วพืชยืนต้น พืชกินได้ ผักสวนครัวหรือพืชสวนครัว เช่น พริก กระเพรา โหระพา แมงลัก ตะไคร้ มะกรูด พริกไทย มะอึก มะนาว รั้วกินได้เช่น ตำลึง ขจร โสน ถั่วพู มันปู กระถิน มะขามเทศ บวบ พักเขียว มะระ มะเขือเครือ ใฝ่ น้ำเต้า พักข้าว การปลูกพืชสวนครัวเหล่านี้ คือแนวทางประกอบการพิจารณาเลือกปลูกพืชผสมพืชหลายชนิดใช้ทำประโยชน์ได้มากกว่าหนึ่งอย่างหรือเอนกประสงค์ หากเลือกปลูกพืชผสมหลายอย่างในพื้นที่เดียวกันต้องอาศัยคำแนะนำทางวิชาการ และประสบการณ์ หรือภูมิปัญญาชาวบ้าน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้มีพืชผักเพียงพอแก่การบริโภคในครัวเรือน ทำให้ได้รับสารอาหารครบตามความต้องการของร่างกาย
2. ทำให้ได้ผลผลิตผักที่มีคุณภาพดี สวยงามไม่มีสารพิษตกค้างและมีความปลอดภัย
3. ประชาชนมีรายได้จากการจำหน่ายผักเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากผลผลิตที่ได้มีคุณภาพดีและปลอดภัยจาก สารพิษ ทำให้จำหน่ายได้ในราคาที่สูงขึ้น

เป้าหมาย หัวหน้าครัวเรือน จำนวน 40 คน

วิธีการ บรรยายและฝึกปฏิบัติ การปลูกผักสวนครัว

เนื้อหา ขั้นตอนการปลูก 2 ขั้นตอน ดังนี้

1. การปลูกผักในแปลงปลูก
2. การปลูกผักในภาชนะ

1. การปลูกผักในแปลงปลูก มีขั้นตอน คือ

1.1 การพรวนดิน ใช้จอบขุดดินลึกประมาณ 6 นิ้ว เพื่อพรวนดินให้มีโครงสร้างดีขึ้น กำจัดวัชพืชในดินกำจัดไข่แมลงหรือโรคพืชที่อยู่ในดิน โดยการพรวนดินตากทิ้งไว้ประมาณ 7-15 วัน

1.2 การยกแปลง ใช้จอบพรวนยกแปลงสูงประมาณ 4-5 นิ้ว จากผิวดิน โดยมีความกว้างประมาณ 1-1.20 เมตร ส่วนความยาวควรเป็นตามลักษณะของพื้นที่หรืออาจแบ่งเป็นแปลงย่อยๆ ตามความเหมาะสม ความยาวของแปลงนั้นควรอยู่ในแนวทิศเหนือ-ใต้ ทั้งนี้เพื่อให้ผักได้รับแสงแดดทั่วทั้งแปลง

1.3 การปรับปรุงเนื้อดิน เนื้อดินที่ปลูกผักควรเป็นดินร่วนแต่สภาพดินเดิมนั้น อาจจะเป็นดินทรายหรือดินเหนียว จำเป็นต้องปรับปรุงให้เนื้อดินดีขึ้น โดยการใส่ปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก อัตราประมาณ 2-3 กิโลกรัม ต่อเนื้อที่ 1 ตารางเมตร คลุกเคล้าให้เข้ากัน

1.4 การกำหนดหลุมปลูก จะกำหนดภายหลังจากเลือกชนิดผักต่าง ๆ แล้วเพราะว่า ผักแต่ละชนิดจะใช้ระยะปลูกที่แตกต่างกัน เช่น พริก ควรใช้ระยะ 75 x 100 เซนติเมตร ผักบุ้งจะเป็น 5 x 5 เซนติเมตร เป็นต้น

2. การปลูกผักในภาชนะ

การปลูกผักในภาชนะควรพิจารณาถึงการหยั่งรากของพืชผักชนิดนั้นๆ พืชผักที่หยั่งรากต้นสามารถปลูกได้ดีในภาชนะปลูกชนิดต่างๆ และภาชนะชนิดห้อยแขวนที่มีความลึกไม่เกิน 10 เซนติเมตร คือ ผักบุ้งจีน คะน้าจีน ผักกาดกวางตุ้ง (เขียวและขาว) ผักกาดฮ่องเต้ ผักกาดหอม ผักกาดขาวชนิดไม่ห่อ (ขาวเล็ก ขาวใหญ่) ตั้งโอ้ ปวยเล้ง หอมแบ่ง (ต้นหอม) ผักชี ขึ้นฉ่าย ผักโขมจีน กระเทียมใบ (Leek) กุยช่าย กระเทียมหัว ผักชีฝรั่ง บัวบก สะระแหน่ แมงลัก โหระพา (เพาะเมล็ด) กะเพรา (เพาะเมล็ด) พริกชี้หู ตะไคร้ ชะพลู หอมแดง หอมหัวใหญ่ หัวผักกาดแดง (แรดิช)

วัสดุที่สามารถนำมาทำเป็นภาชนะปลูกอาจคัดแปลงจากสิ่งที่ใช้แล้ว เช่น ยางรถยนต์เก่า กระดาษ ปรอลอกซีเมนต์ เป็นต้น สำหรับภาชนะแขวนอาจใช้ กาบมะพร้าว กระดาษ หรือเปลือกไม้ การเก็บเกี่ยวผักควรเก็บในเวลาเช้าจะทำให้ได้ผักสดดี และหากยังไม่ได้ใช้ให้ล้างให้สะอาด และนำเก็บไว้ในตู้เย็น สำหรับผักประเภทผลควรเก็บในขณะที่ผลไม่แก่จัดจะได้ผลที่มีรสดีและจะทำ

ให้ผลตก หากปล่อยให้ผลแก่คาต้นต่อไปจะออกผลน้อยลง สำหรับในผักใบหลายชนิด เช่น หอม
แบ่ง ผักบุ้งจีน คะน้า กะหล่ำปี การแบ่งเก็บผักที่สดอ่อนหรือโตได้ขนาดแล้ว โดยยังคงเหลือลำต้น
และรากไว้ไม่ถอนออกทั้งต้น รากหรือต้นที่เหลืออยู่จะสามารถงอกงาม ให้ผลได้อีกหลายครั้ง ทั้งนี้
จะต้องมีการดูแลรักษาให้น้ำและปุ๋ยอยู่ การปลูกพืชหมุนเวียนสลับชนิดหรือปลูกผักหลายชนิดใน

แปลงเดียวกัน และปลูกผักที่มีอายุเก็บเกี่ยวสั้นบ้างยาวบ้างคละกัน ในแปลงเดียวกัน หรือปลูกผัก
ชนิดเดียวกันแต่ทยอยปลูกครั้งละ 3-5 ต้น หรือประมาณว่าพอรับประทานได้ในครอบครัวในแต่ละ
ครั้งที่เก็บเกี่ยว ก็จะทำให้ผู้ปลูกมีผักสดเก็บรับประทานได้ทุกวันตลอดปี

การเก็บเกี่ยวผักควรเก็บในเวลาเช้าจะทำให้ได้ผักสดสวย และหากยังไม่ได้ใช้ให้ล้างให้
สะอาด และนำเก็บไว้ในตู้เย็น สำหรับผักประเภทผลควรเก็บในขณะที่ผลไม่แก่จัดจะได้ผลที่มีรสดี
และจะทำให้ผลตก หากปล่อยให้ผลแก่คาต้นต่อไปจะออกผลน้อยลง สำหรับในผักใบหลายชนิด
เช่น หอมแบ่ง ผักบุ้งจีน คะน้า กะหล่ำปี การแบ่งเก็บผักที่สดอ่อนหรือโตได้ขนาดแล้ว โดยยังคง
เหลือลำต้นและรากไว้ไม่ถอนออกทั้งต้น รากหรือต้นที่เหลืออยู่จะสามารถงอกงาม ให้ผลได้อีก
หลายครั้ง ทั้งนี้จะต้องมีการดูแลรักษาให้น้ำและปุ๋ยอยู่ การปลูกพืชหมุนเวียนสลับชนิดหรือปลูกผัก
หลายชนิดในแปลงเดียวกัน และปลูกผักที่มีอายุเก็บเกี่ยวสั้นบ้างยาวบ้างคละกัน ในแปลงเดียวกัน
หรือปลูกผักชนิดเดียวกันแต่ทยอยปลูกครั้งละ 3-5 ต้น หรือประมาณว่าพอรับประทานได้ใน
ครอบครัวในแต่ละครั้งที่เก็บเกี่ยว ก็จะทำให้ผู้ปลูกมีผักสดเก็บรับประทานได้ทุกวันตลอดปี
(ข้อมูลอ้างอิงจากเว็บไซต์ : <http://www.nmt.or.th>)

ตัวอย่างของพืชที่ควรปลูก (ปลูกทุกอย่างที่กิน) ได้แก่

พืชสวน (ไม้ผล) เช่น มะม่วง มะพร้าว มะขาม ขนุน ละครุด ส้ม กลั้ว

น้อยหน่า มะละกอ และกระท้อน เป็นต้น

พืชสวน (ผัก ไม้ยืนต้น) เช่น แดบ้าน มะรุม สะเดา เหลียง เนียง ชะเอม ผักหวาน

ขจร ชีเหล็ก และกระถิน เป็นต้น

พืชสวน (พืชผัก) เช่น พริก กระเพรา โหระพา ตะไคร้ จิงข่า แฉงลัก

สะระแหน่ มันเทศ ผือก ถั่วฝักยาว ถั่วพู

มะเขือเทศ เป็นต้น

สถานที่ดำเนินการ

บริเวณหน้าบ้าน และพื้นที่ว่างของแต่ละครัวเรือน

กิจกรรมที่ 5

การเก็บรักษาเมล็ดพันธุ์และขยายพันธุ์พืช

กิจกรรมที่ 5.1 เทคนิคการเก็บรักษาและ ยืดอายุเมล็ดพันธุ์ด้วยวิธีบ้านๆ แต่ได้ผลจริง

หลักการและเหตุผล

เทคนิคการเก็บรักษา และ ยืดอายุเมล็ดพันธุ์ด้วยวิธีบ้านๆ แต่ได้ผลจริง การเก็บเมล็ดพันธุ์เพื่อใช้เองนั้น โดยมากจะทำโดยการนำเมล็ดไปตากแดด หรือตากลมเสียก่อน แต่วิธีการดังกล่าวเมล็ดพันธุ์มักจะไม่แห้งพอที่จะเก็บ ไว้ทำพันธุ์ได้ เนื่องจากเมล็ดพันธุ์ยังมีความชื้นหลงเหลืออยู่มาก ซึ่งหากเป็นผลผลิตเมล็ดพันธุ์ในระดับอุตสาหกรรมจะใช้เครื่องอบเพื่อลดความชื้นในเมล็ดให้ต่ำลงตามความต้องการและเก็บรักษาเมล็ดพันธุ์ในภาชนะที่มีมิดชิดหรือ ในสภาพ สุญญากาศ แต่เนื่องจากเครื่องอบแห้งมีราคาแพง และไม่คุ้มหากจะใช้อบเมล็ดพันธุ์ในปริมาณน้อยๆ จึงได้มีการประยุกต์วิธีการเก็บรักษาและยืดอายุเมล็ดพันธุ์ง่ายๆ ที่เหมาะสำหรับการเก็บรักษาเมล็ดพันธุ์ปริมาณน้อยๆ ไว้ใช้เองในครัวเรือนที่ลงทุนไม่แพง และ ได้ผลจริง ควบคุมความชื้น ยืดอายุการเก็บรักษาเมล็ดพันธุ์การเก็บเมล็ดพันธุ์ในภูมิประเทศแถบเส้นศูนย์สูตรนั้นทำได้ยากกว่าในแถบหนาว เนื่องจากอากาศร้อนชื้นทำให้เมล็ดพันธุ์เสื่อมคุณภาพและตายได้ง่ายกว่าเพราะอากาศชื้นมีความชื้นสัมพัทธ์สูงเป็นเหตุทำให้เมล็ดพันธุ์มีความชื้นสูงไปด้วย เมล็ดพันธุ์ทุกชนิดมีความสามารถในการดูดและคายความชื้น ในสภาพปกติเมล็ดที่มีความชื้นสูงจะคายน้ำหรือความชื้นออกสู่บรรยากาศ ส่วนเมล็ดที่มีความชื้นต่ำหรือแห้งจัดจะดูดความชื้นจากอากาศได้ ถ้าหากเราอบเมล็ดให้แห้งมาก เมล็ดนั้นก็จะสามารถดูดความชื้นได้มาก ความชื้นคืออุปสรรคที่สำคัญ ของการเก็บรักษาเมล็ดพันธุ์ เมล็ดพันธุ์ที่มีความชื้นสูงจะเก็บ ไว้ได้ไม่นาน ยิ่งเมล็ดมีความชื้นต่ำมากเท่าไรยิ่งเก็บรักษาไว้ได้นานขึ้นความชื้นที่ลดลง 1% จะช่วยยืดอายุการเก็บรักษาเมล็ดพันธุ์ออกไปประมาณ 1 เท่าตัว การเก็บเมล็ดพันธุ์จึงต้องลดความชื้นให้เหลือน้อยๆ ยิ่งน้อยมากยิ่งดีและที่สำคัญต้องระมัดระวังไม่ให้ความชื้นเพิ่มขึ้นในระหว่างการเก็บรักษาด้วย การลดความชื้นเมล็ดพันธุ์มีอยู่หลายวิธีด้วยกัน แต่ในที่นี้จะนำเสนอวิธีการลดความชื้นด้วยวิธีง่ายๆลงทุนน้อยที่ผ่านการทดสอบแล้วว่าได้ผล อาทิ การใช้ข้าวคั่ว ปูนเผา และ ซิลิกาเจล (ข้อมูลจาก หนังสือเกษตรกรรมธรรมชาติ ฉบับที่ 12/2555)

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเก็บรักษาเมล็ดพันธุ์พืชไว้สำหรับเพาะปลูก
2. เพื่อช่วยลดรายจ่ายในการซื้อเมล็ดพันธุ์พืช

เป้าหมาย หัวหน้าครัวเรือน จำนวน 40 คน

วิธีการ บรรยายและฝึกปฏิบัติการเก็บรักษาเมล็ดพันธุ์พืช

เนื้อหา

1. เก็บรักษาเมล็ดพันธุ์ให้นานโดยใช้”ข้าวคั่ว”

การเก็บรักษาพันธุ์โดยใช้ข้าวคั่วเป็นอีกทางเลือกหนึ่งของการเก็บรักษาเมล็ดพันธุ์ไว้ใช้เองง่ายๆ ลงทุนน้อย ข้าวสารที่ใช้ก็ไม่จำเป็นต้องมีคุณภาพดี จะใช้ข้าวเจ้า หรือ ข้าวเหนียวก็ได้ ข้าวสารซึ่งโดยทั่วไปจะมีความชื้นปกติ 12-14 % เมื่อนำมาอบหรือคั่วด้วยไฟจนเป็นสีน้ำตาลอ่อนจะมีความชื้นเหลืออยู่น้อยมาก และเมื่อเย็นลงก็พร้อมที่จะดูดความชื้นได้อีก ข้าวคั่วมีความชื้นต่ำเมื่อนำไปเก็บรวมกับเมล็ดพันธุ์ในภาชนะที่ปิดสนิท ข้าวคั่วจะดูดความชื้นจากอากาศในภาชนะทำให้ความชื้นสัมพัทธ์ในภาชนะดังกล่าวหรืออากาศนั้นแห้งลง เมื่ออากาศแห้งลงก็จะไปบังคับให้เมล็ดพันธุ์คายความชื้นออกมา ทำให้เมล็ดพันธุ์ดังกล่าวมีความชื้นลดลงจนเกิดความสมดุล ถ้าได้ข้าวคั่วมากๆ ก็จะดูดความชื้นได้มากหรือทำให้เมล็ดพันธุ์แห้งลงได้มากด้วย

วิธีการทำข้าวคั่ว

1. นำข้าวสารใส่ในกะทะแล้วคั่วโดยใช้ไฟอ่อน ๆ
2. คนข้าวสารในกะทะให้ทั่วจนเมล็ดข้าวสารเปลี่ยนจากสีขาวเป็นสีน้ำตาลอ่อนอย่าคั่วจนไหม้เป็นสีดำ เพราะถ้าไหม้เป็นสีดำหรือเปลี่ยนสภาพเป็นถ่านแล้วความสามารถในการดูดความชื้นจะลดลง

3. หลังจากที่ได้ข้าวคั่วได้ที่แล้ว ให้ตักข้าวคั่วใส่ภาชนะที่มีฝา เช่นขวด หรือ ครอบป้องกันแล้วปิดฝาให้สนิทจนกว่าจะถึงเวลานำไปใช้ หากมีอากาศชื้นผ่านเข้าไปภาชนะได้ อากาศจะเข้าไปในข้าวคั่วทำให้ข้าวคั่วดูดความชื้นได้น้อยลง หรือไม่สามารถดูดความชื้นได้อีกเลย ข้าวคั่วนั้นก็ใช้ไม่ได้อีก

การบรรจุเมล็ดพันธุ์และข้าวคั่วลงในภาชนะ

การบรรจุเมล็ดพันธุ์และข้าวคั่วลงในภาชนะนั้น สามารถทำได้หลายวิธี จะกรอกข้าวคั่วหรือเมล็ดพันธุ์เข้าไปก่อนก็ได้ หรือจะให้ปนกันก็ได้ถ้าไม่ต้องการให้ปนกันก็อาจนำข้าวคั่วหรือเมล็ดพันธุ์ใส่ถุงผ้า หรือ ถุงผ้ามุ้งเสียบก่อน แล้วจึงนำเมล็ดพันธุ์และข้าวคั่วไปบรรจุรวมกันในภาชนะที่เตรียมไว้ ถ้าจะใช้ถุงพลาสติกแทนถุงผ้าก็ได้ แต่ต้องไม่ปิดปากถุง หรือถ้าจะปิดปากถุงพลาสติกก็ต้องใช้เหล็กปลายแหลมแทงถุงพลาสติกให้เป็นรูพรุนเพื่อให้เมล็ดพันธุ์ถ่ายเทความชื้นให้กับข้าวคั่วได้

การจะบรรจุเมล็ดพันธุ์ร่วมกับข้าวคั่ว ในลักษณะหรือรูปแบบใดนั้นก็ขึ้นอยู่กับชนิดหรือขนาด และ ปริมาณของเมล็ดพันธุ์ กับชนิดและขนาดตลอดจนรูปทรงและความกว้างส่วนปากของภาชนะที่จะใช้บรรจุซึ่งสามารถประยุกต์ไปได้ตามความเหมาะสมแต่ที่สำคัญต้องให้กันความชื้นจากภายนอกให้ได้

ข้อแนะนำในการใช้ข้าวคั่วเก็บรักษามะลัดพันธุ์

การจะใส่ข้าวคั่วมากน้อยเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับความชื้นของเมล็ดพันธุ์ และ ระยะเวลาของการเก็บรักษา ถ้าเมล็ดพันธุ์ยังไม่แห้งจัดก็ต้องใส่ข้าวคั่วมาก ถ้าต้องการเก็บไว้ให้ได้นานก็ต้องใส่ข้าวคั่วให้มากขึ้น คำแนะนำเบื้องต้นคือ ให้ใส่ข้าวคั่ว 1 ส่วน ต่อเมล็ดพันธุ์ 5 ส่วน หรือ ข้าวคั่ว 1 กิโลกรัม ต่อเมล็ดพันธุ์ 5 กิโลกรัม จะใส่ข้าวคั่วให้มากกว่านั้นเป็นอัตรา 1 ต่อ 4 หรือ 1 ต่อ 2 หรือ 1 ต่อ 1 ก็ยิ่งดี ไม่มีผลเสียกับเมล็ดพันธุ์เพียงแต่ทำให้สิ้นเปลืองข้าวคั่วมากขึ้นเท่านั้นเอง

ใช้ "ปูนเผา" ลดความชื้นเมล็ดพันธุ์ เก็บเมล็ดได้ยาวนานยิ่งขึ้น

การเก็บรักษามะลัดพันธุ์ อีกวิธีหนึ่ง ที่ได้ผลดี คือ การใช้ ปูนเผา (แคลเซียมออกไซด์ หรือ ปูนดิบ) ซึ่งมีคุณสมบัติเป็นสารดูดความชื้น ราคาถูกไม่มีพิษตกค้าง หรือ เป็นอันตรายต่อสิ่งมีชีวิต สามารถใส่รวมโดยตรงกับเมล็ดพันธุ์ได้ ปูนเผาที่ได้จากการเผาหินปูนหรือเปลือกหอย เมื่อนำออกมาจากเตาใหม่ๆ ยังมีลักษณะเป็นก้อนกรวดเรียกว่า ปูนเผา หากนำมาพรมน้ำหรือให้ความชื้นเข้าไปจะทำให้เนื้อปูนยุ่ยเป็นผง เรียกว่า ปูนขาว หรือถ้าทิ้งก้อนหินปูนไว้ให้สัมผัสกับอากาศ ก้อนหินปูนจะดูดความชื้นจากอากาศทำให้เนื้อปูนยุ่ยกลายเป็นปูนขาวได้เช่นกัน ปูนขาวหรือปูนดิบสามารถดูดความชื้นจากอากาศได้ประมาณ 1 ใน 5 ของน้ำหนักตัว คือ ปูนเผา 5 กิโลกรัมสามารถดูดความชื้นจากอากาศได้ 1 กิโลกรัม การที่ความชื้นของเมล็ดพันธุ์จะลดลงเหลือเท่าใดนั้นขึ้นอยู่กับปัจจัย 2 อย่างคือ 1.ระดับความชื้นของเมล็ดพันธุ์ก่อนการบรรจุ 2.ปริมาณปูนเผาที่ใส่เข้าไป ถ้าต้องการเก็บรักษาให้นานก็ต้องลดความชื้นให้เหลือน้อยๆ วิธีนี้สามารถเก็บเมล็ดพันธุ์ให้ได้นาน โดยไม่ต้องนำออกมาตากใหม่

วิธีการเก็บรักษามะลัดพันธุ์โดยใช้ปูนเผา

1. เลือกใช้เมล็ดพันธุ์ที่สมบูรณ์และตากแดดหรือผึ่งลมให้แห้งที่สุดเท่าที่จะทำได้

2. เตรียมภาชนะ ขวดแก้ว ขวดพลาสติก หรือ ภาชนะอย่างอื่น ที่สามารถปิดฝาให้สนิท
3. เตรียมปูนขาวเป็นก้อนเล็กๆ หรือ ใหญ่ก็ได้ ให้เหมาะสมกับภาชนะที่บรรจุ อย่าใช้ปูนขุ่ย

หรือ ปูนขาว

4. ใส่ปูนเผาและเมล็ดพันธุ์ลงในภาชนะที่สะอาดและแห้งและให้มีเมล็ดพันธุ์หนักเป็น 4-5

เท่า ของปูนเผา หรือในอัตรา ร้อยละ 20 โดยน้ำหนัก เช่น ถ้าเก็บรักษาเมล็ดพันธุ์ 10 กิโลกรัม ก็ใส่ปูนขาวที่ยังเป็นก้อนประมาณ 2 กิโลกรัม แล้วปิดฝาหรือปากภาชนะให้สนิท

สถานที่ดำเนินการ ศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงของพ่อน้อย (นายคำพันธ์ เหล่าวงษ์)

กิจกรรมที่ 5.2 การปลูกกล้วยแบบผ่าหน่อ เพื่อการขยายพันธุ์กล้วย

หลักการและเหตุผล

การขยายพันธุ์กล้วยด้วยวิธีการผ่าหน่อสำหรับปลูกเป็นกล้ากล้วย ในกรณีที่มีหน่อไม่มาก หรือกล้วยที่ตัดเครือแล้ว มักตัดต้นทิ้งไป ซึ่งน่าเสียดายอย่างมากเพราะ หน่อกล้วย จะสามารถนำมาขยายพันธุ์ได้เป็นต้นอีกหลายต้น แทนการพื้นที่ หรือการขุดหน่อมาปลูกได้แค่ต้นเดียว โดยการทำให้ขูดเอาเหง้ากล้วยมา แล้วนำมาตัดแต่งดังภาพ การปลูกกล้วยแบบผ่าหน่อวิธีนี้ สามารถลดต้นทุนหน่อกล้วยได้จำนวนมาก และทราบมาอีกว่า พืชผักตระกูลห้วบางชนิด ก็สามารถแยกผ่าหน่อผ่าห้วเพื่อนำมาเพาะเป็นกล้าได้ต้นใหม่ได้ โดยไม่ทำให้หน่อหรือห้วที่ผ่าออกนั้นเน่าเสียหาย จากนั้นก็ทำให้ได้ส่วนที่มีตามขนาดครับ หน่อ/เหง้าหนึ่งอาจได้ 4-10 ชิ้น ขึ้นอยู่กับขนาดของหน่อกล้วย โดยพยายามตัดเป็นชิ้นให้พอดี ให้เหลือส่วนที่จะเกิดเป็นรากติดไว้ทุกชิ้นด้วย เสร็จแล้วนำชิ้นหน่อที่ได้มาฝังลงในแฉะซักพัก เมื่อได้จำนวนที่มากพอแล้วนำมารอเพื่อทำขั้นตอนต่อไป เสร็จแล้วนำหน่อที่ต้องการ ไปแช่น้ำยาเร่งรากซึ่งผสมน้ำยาป้องกันเชื้อราตามอัตราส่วนของยาที่ใช้ สำหรับตัวยาก็ใช้ตามที่ฉฉหรือต้องการได้เลย แช่เสร็จ ฝังลงจนแฉะ นำไปเพาะในแกลบดำ แล้วกลบให้มิด รดน้ำปกติ อย่าให้แห้งหรือแฉะจนเกินไป ทิ้งไว้ประมาณ 10-14 วัน จะได้หน่อกล้วยใหม่ จากนั้นแยกลงถุงดำตามสะดวกครับ คุณก็จะได้พันธุ์กล้วยเร็วกว่าการขุดหน่อปกติ 4-10 เท่าตามขนาดของหน่อกล้วย หรือ ได้จากเหง้าที่เราต้องตัดทิ้งหลังจากตัดเครือแล้ว

อ้างอิงข้อมูลจากเว็บไซต์ <http://www.kasetorganic.com>

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ผู้เข้าอบรมเรียนรู้หลักการ วิธีการขยายพันธุ์กล้วยเองได้
2. เพื่อให้ผู้เข้าอบรมได้ฝึกทักษะการขยายพันธุ์กล้วยด้วยวิธีการต่าง ๆ

เป้าหมาย หัวหน้าครัวเรือน จำนวน 40 คน

วิธีการ บรรยายและฝึกปฏิบัติการปลูกกล้วยแบบผ่าหน่อ

เนื้อหา การปลูกกล้วยแบบผ่าหน่อวิธีนี้ สามารถลดต้นทุนหน่อกล้วยได้จำนวนมาก และทราบมาอีกว่า พี่ชผักตระกูลหัวบางชนิด ก็สามารถแยกผ่าหน่อผ่าหัวเพื่อนำมาเพาะเป็นกล้าได้ต้นใหม่ได้ โดยไม่ทำให้หน่อหรือหัวที่ผ่าออกนั้นเน่าเสียหาย ดิจจริง ๆ เลย ลองทำตามกันดูนะครับ หวังว่าคงเป็นประโยชน์ จากนั้นก็ทำให้ได้ส่วนที่มีตามขนาดครับ หน่อ/เหง้าหนึ่งอาจได้ 4-10 ชิ้น ขึ้นอยู่กับขนาดของหน่อกล้วย โดยพยายามตัดเป็นชิ้นให้พอดี ให้เหลือส่วนที่จะเกิดเป็นรากติดไว้ทุกชิ้นด้วยเสร็จแล้วนำชิ้นหน่อที่ได้มาฝังลงในเหง้าซั๊กพัก เมื่อได้จำนวนที่มากพอแล้วนำมารอเพื่อทำขั้นตอนต่อไป เสร็จแล้วนำหน่อที่ต้องการ ไปแช่น้ำยาเร่งรากซึ่งผสมน้ำยาป้องกันเชื้อราตามอัตราส่วนของยาที่ใช้ สำหรับตัวยาที่ใช้ตามที่ลดหรือต้องการ ได้เลย แช่เสร็จ ฝังลงจนแห้ง นำไปเพาะในแกลบดำ แล้วกลบให้มิด รดน้ำปกติ อย่าให้แห้งหรือและจนเกินไป ทิ้งไว้ประมาณ 10-14 วัน จะได้หน่อกล้วยใหม่ จากนั้นแยกลงถุงตามสะดวกครับ คุณก็จะได้พันธุ์กล้วยเร็วกว่าการซุดหน่อปกติ 4-10 เท่า ตามขนาดของหน่อกล้วย หรือ ได้จากเหง้าที่เราต้องตัดทิ้งหลังจากตัดเครือแล้ว ท่านใดสนใจลองทำวิธีการปลูกกล้วยแบบผ่าหน่อ แบบเกษตรอินทรีย์นี้ได้ง่ายๆ รับรองได้ผลชัวร์แน่นอน (อ้างอิงจากเว็บไซต์ <http://www.kasetorganic.com>)

สถานที่ดำเนินการ ศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงของฟ่อน้อย (นายคำพันธ์ เหล่าวงษ์)

กิจกรรมที่ 6

ร้านอาหารท้องถิ่น ตลาดชุมชน

หลักการและเหตุผล

ในยุคที่โลกหมุนกลับ กลับมาหาธรรมชาติ กลับมาหาอาหารปลอดภัย เพื่อชีวิตที่ดี
ปลอดภัย ไม่เจ็บป่วยไข้ด้วยโรคร้ายแรงมากมายอย่างวันนี้ ชุมชนอยู่ในสถานะที่ดีกว่าใครๆ เพราะ
มีดิน มีน้ำ มีแดด สามารถจัดการอาหารปลอดภัยสำหรับตนเองและครอบครัวได้ดีกว่าไม่จำเป็นต้อง
มีที่ดินเป็นไร่ๆ แม้ไม่มีการวางก็สามารถผลิตอาหารและพลังงานได้อย่างพอเพียงถ้าหากมีความรู้
และมีสำนึกในเรื่องนี้ ผู้ผลิตสินค้าเกษตรส่งตลาดวันนี้เป็นผู้ผลิตรายใหญ่ หรือไม่ก็เป็นนายหน้า
พ่อค้าคนกลางที่ไปรวบรวมสินค้าจากผู้ผลิตรายย่อย มีการอ้างว่า “ปลอดภัย” คือ มีการใช้สารเคมี
ในกระบวนการผลิตอย่างถูกต้องเหมาะสม และเก็บไปส่งตลาดเมื่อ “ปลอดภัย” แล้ว ปัญหาเมื่ออยู่
แล้วผู้บริโภคจะรู้ได้อย่างไรว่าปลอดภัยจริง เพราะมีการสัมผัสน้ำ ผักผลไม้จำนวนมากไม่ได้ปลอดภัย
สารตามมาตรฐานสากล แม้แต่การส่งไปยุโรปที่เขามีการตรวจสอบเข้มงวดยิ่งกล้าโกง เอาผักไม่
ปลอดภัยยัดใส่ไปขายเขา แล้วตลาดไทยๆ ที่ไม่ได้เคร่งครัดจะเหลืออะไร โลกทุนนิยมไม่ปรานี
ใคร ต้องรีบ ต้องทำเวลา คนจับสลิปถือเคสเล่าให้ฟังว่า คนผักมาจากเหนือลงกรุงเทพฯ แทบไม่ได้
จอดเลย แม้แต่ยังขี่ใส่ขวดขณะที่ยังขับนั่นเอง ต้องทำเวลาไปให้ทัน ไม่เช่นนั้นคู่แข่งไปถึงก่อน
ได้ราคาดีกว่า แล้วจะมีผู้ผลิตที่ไหนมีเวลารอให้ “สารเคมีหมด” ก่อนเก็บผักไปขาย คนปลูกผัก
ทันสมัยรายนี้ยอมรับว่า ถ้าเป็นการปลูกขนาดเล็ก เพื่อตลาดท้องถิ่น สามารถทำได้ ยิ่งถ้าหากทำกัน
ในครัวเรือน เหลือกินก็เอาไปขายตลาดหมู่บ้านตำบลก็ยิ่งทำได้ง่าย แต่คนเรามากมาย ไม่ยอมปลูก รอ
แต่จะซื้อจากรถพุ่มพวงบ้าง จากตลาดในท้องถิ่นที่ไปรับผักจากเมืองที่มาจากคนปลูกร้อยพ่อพันแม่
ตลาดชุมชนวันนี้มีไม่มากนัก แต่ก็เริ่มเพิ่มมากขึ้น โตขึ้นเรื่อยๆ เพราะคนชนบทก็กลัวตาย กลัวเป็น
มะเร็งและโรคร้ายแรงเหมือนคนเมือง ตลาดชุมชนที่มีผัก ผลไม้ ข้าวปลาอาหารที่ปลูกเองเลี้ยงเอง
จึงมีมากมายหลายอย่าง มีทางเลือกดีๆ กว้างขวางมากขึ้น

ก่อนนี้เคยมีค่านิยมผิด ๆ ว่า คนอ้วนเป็นคนกินคือผู้ดี สุขภาพดี วันนี้เปลี่ยนไป กลายเป็น
คนซีโรคและไม่นำอีกต่อไป หรือคนมีพุงที่เคยคิดว่าแท้ที่หุ่นเสีย เช่นเดียวกับคนที่นั่ง ๆ
นอน ๆ รอเงินจากลูกส่งมาให้ซื้ออยู่ซื้อกินจากรถพุ่มพวง ก่อนนี้ถือว่าเป็นคนโชคดี ไม่ต้องทำอะไร
เลย วันนี้ไม่มีคนอีกคนเหล่านี้ เพราะส่วนใหญ่อยู่ได้ไม่นานก็ป่วย เป็น โน่นเป็นนี่ บางคนได้
นั่งกินนอนกิน ให้คนป้อนข้าวป้อนน้ำอย่างถาวร ผู้คนที่ลุกขึ้นมาปลูกผัก เลี้ยงเป็ดเลี้ยงไก่ ทำอะไร
กินเองโดยไม่ต้องซื้อ ได้ลดรายจ่าย ได้อาหารดี ๆ มีคุณค่าและไร้สารพิษ ที่สำคัญ ได้ออกกำลังกาย
ได้เหงื่อ ได้สุขภาพดี เหลือกินก็เอาไปขายตลาดในหมู่บ้าน หรือมีคนมารวบรวมไปขายในตลาด

เมือง มีรายได้อีกต่างหาก ดีกว่านั่งหายใจทิ้ง เริ่มต้นจากการพึ่งตนเองด้านอาหาร การจัดการการกิน การอยู่ การจัดการตลาดชุมชนเพื่อรองรับอาหารที่ชาวบ้านผลิตเองเพื่อกิน เหลือกก็เอามารวมกันขาย ทำเช่นนี้ได้ อาหารจากภายนอกก็จะเริ่มลดลง คนในชุมชนจะมีทางเลือกมากยิ่งขึ้น วันนี้มีคนปลูกผัก เลี้ยงปลา เลี้ยงไก่ เอาไปขายในตลาดหมู่บ้านตำบล ไม่ต้องวางที่ไหน จั๊มเตอร์ไปค้าไปตระเวน รอบเดียวก็หมด ทุกคนรู้ว่า มาจากคนที่ทำแบบไร้สาร แบบอินทรีย์ของแท้

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ประชาชนมีแหล่งอาหารที่ปลอดภัย รับประทานได้อย่างทั่วถึง
2. เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนและจำหน่ายสินค้าในท้องถิ่น เพื่อเป็นการเพื่อรายได้ให้แก่

ครัวเรือน

เป้าหมาย หัวหน้าครัวเรือน จำนวน 40 คน

วิธีการ

1. จัดประชุมวางแผน การจัดการตลาดชุมชน เพื่อกำหนดวัน สถานที่และประเภทสินค้า
2. จัดเตรียมสถานที่จำหน่ายสินค้า
3. ประกาศ ประชาสัมพันธ์ในชาวบ้านนำสินค้ามาจำหน่าย
4. ติดตาม ประเมินผลการจัดการตลาดชุมชน

สถานที่ดำเนินการ

ศาลาประชาคมบ้านดอนแดง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม

1.3 รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำ (ปัจจัยที่ 3)

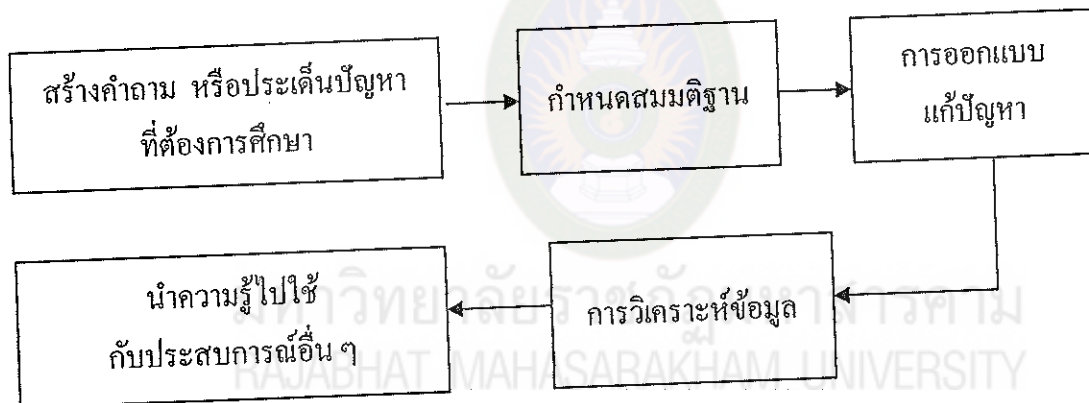
ผลการวิเคราะห์ปัจจัยการพัฒนาภาวะผู้นำ มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลโดยรวม

เท่ากับ 0.10 ผู้วิจัยจัดทำรูปแบบ โดยให้มีการฝึกอบรม การพัฒนาภาวะผู้นำ เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจ มีเจตคติที่ดี มีภาวะผู้นำและสามารถที่จะนำความรู้ไปใช้ในการพึ่งตนเองได้

รูปแบบการพัฒนาการภาวะผู้นำ ของประชาชนในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง มี

ดังนี้

- 1) สร้างคำถาม หรือประเด็นปัญหาที่ต้องการศึกษา
- 2) กำหนดสมมติฐาน
- 3) การออกแบบแก้ปัญหา
- 4) การวิเคราะห์ข้อมูล
- 5) นำความรู้ไปใช้กับประสบการณ์อื่น ๆ

แผนภาพที่ 10 รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำ

ผู้วิจัยได้สร้างกิจกรรมการภาวะผู้นำของประชาชนในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง

จำนวน 1 กิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมการพัฒนาผู้นำการพึ่งตนเอง ดังนี้

กิจกรรม การพัฒนาผู้นำการพึ่งตนเอง

หลักการและเหตุผล

“หลักเศรษฐกิจพอเพียง” เป็นปรัชญาที่ชี้แนวทางการดำรงชีวิตที่ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ มีพระราชดำรัสแก่ชาวไทย นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2517 เป็นต้นมา ว่า “การพัฒนาประเทศจำเป็นต้องทำตามลำดับขั้น ต้องสร้างพื้นฐาน คือความพอมีพอกินพอใช้ของประชาชนส่วนใหญ่เป็นเบื้องต้นก่อน โดยใช้วิธีการและใช้อุปกรณ์ที่ประหยัด แต่ถูกต้องตามหลักวิชา เมื่อได้พื้นฐานมั่นคงพร้อมพอสมควรและปฏิบัติได้แล้ว จึงค่อยสร้างค่อยเสริมความเจริญและฐานะเศรษฐกิจขั้นสูงขึ้นไป โดยลำดับต่อไป หากมุ่งแต่จะทุ่มเทสร้างความเจริญ ยกเศรษฐกิจขึ้นให้รวดเร็วแต่ประการเดียว โดยไม่วางแผนปฏิบัติการสัมพันธ์กับสภาวะของประชาชนโดยสอดคล้องด้วย ก็จะเกิดความไม่สมดุลในเรื่องต่างๆ ขึ้น ซึ่งอาจกลายเป็นความยุ่งยากล้มเหลวได้ในที่สุด” จากพระบรมราโชวาท พระองค์ท่าน ได้ทรงเน้นย้ำแนวทางการพัฒนาบนพื้นฐาน “การพึ่งตนเอง” ความพอมีพอกิน พอมีพอใช้ การรู้จักความประมาณ การคำนึงถึงความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันตระหนักถึงการพัฒนาตามลำดับขั้นตามหลักวิชา ตลอดจนมีคุณธรรมเป็นกรอบในการดำรงชีวิต แต่กระบวนกรขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง หรือการนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดผลในทางปฏิบัติ ทุกภาคส่วนของสังคมอันประกอบด้วย ภาคเอกชน ภาคประชาชน รวมทั้งหน่วยงานของรัฐ จะต้องร่วมแรงร่วมใจกันเพื่อให้เกิดผลที่แท้จริง (นคเรศ ณ พัทลุง. 2555: 35-36)

ในการบรรลุผลสัมฤทธิ์ของการพัฒนาใดๆ รวมทั้งการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางในการพัฒนา ย่อมจะต้องมาจากเหตุปัจจัยหลายประการ ซึ่งปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดการพัฒนานั้น มีอยู่ด้วยกันหลายปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยทางเศรษฐกิจ ทรัพยากรธรรมชาติ ทรัพยากรมนุษย์ และปัจจัยทางสังคม ฯลฯ ซึ่งปัจจัยเหล่านี้ เรียกว่า “ปัจจัยภายนอกที่มีผลต่อการพัฒนา” ส่วนปัจจัยภายใน ได้แก่ ผู้นำ ค่านิยมของสมาชิก การตัดสินใจที่ไม่ดี ปัญหาดานการสื่อสารที่ไม่ดี ปัญหาแรงงานฯ และปัจจัยด้านผู้นำ เป็นปัจจัยประการหนึ่งที่สำคัญและส่งผลต่อการพัฒนา ซึ่งลักษณะการพัฒนานั้นสามารถเกิดได้ทั้งในองค์กรแบบมีโครงสร้างอย่างชัดเจนและองค์กรที่ไม่มีโครงสร้างแบบหลวมๆ เช่น สังคม ชุมชน หมู่บ้าน ซึ่งนักพัฒนาชุมชนนิยมเรียก “นักพัฒนา ผู้นำแห่งการพัฒนา” บุคคลดังกล่าวมีหน้าที่ในการริเริ่มและสามารถในการปรับเปลี่ยนบริบทตามที่ต้องการ ได้

วัตถุประสงค์

เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจ มีเจตคติที่ดี มีภาวะผู้นำและสามารถที่จะนำความรู้ไปใช้ในการพึ่งตนเองได้

วิธีการ อบรมเชิงปฏิบัติการให้ผู้เข้าอบรม

ขั้นที่ 1 สร้างคำถาม หรือประเด็นปัญหาที่ต้องศึกษา

จากการเก็บข้อมูล โดยการสัมภาษณ์ผู้นำชุมชนและชาวบ้านในบ้านคอนแดง ตำบลศรีสุข อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม พบว่าสภาพปัญหาของชาวบ้านคอนแดง ทั้งๆ ที่ในหมู่บ้านมีปราชญ์ชาวบ้านอย่างเช่น นายคำพันธ์ เหล่าวงษ์ ที่มีเป็นผู้ความเชี่ยวชาญในการจัดศูนย์เรียนรู้เกษตรยั่งยืนของจังหวัดมหาสารคาม และชาวบ้านก็เคยได้รับการอบรมจาก โครงการของหน่วยงานภาครัฐและองค์กรพัฒนาเอกชนหลายโครงการ แต่ยังไม่สามารถพึ่งตนเองได้ มีการจัดโครงการเป็นพักๆ ตามงบประมาณที่ได้รับเท่านั้น เมื่อเสร็จสิ้นโครงการประชาชนในหมู่บ้านก็ยังคงประสบปัญหาในการพึ่งตนเอง เนื่องจากมีปัญหาเรื่องน้ำ แหล่งน้ำสาธารณะมีน้ำไม่เพียงพอต่อความต้องการตลอดทั้งปี เนื่องจากมีพื้นที่เพียง 1 ไร่ ไร่ใช้ได้ประมาณ 1-2 เดือนก็หมด ปัญหาน้ำประปาและน้ำบาดาลเป็นน้ำเค็ม ไม่สามารถนำมารดพืชผักที่ปลูกได้ ปัญหาไม่มีที่ดินทำกินเป็นของตนเอง และส่วนใหญ่ชาวบ้านมีอาชีพรับจ้าง ทั้งสามีและภรรยาไม่มีเวลาทำการเกษตรเพื่อยังชีพ เนื่องจากความเมื่อยล้าจากการทำงานรับจ้าง โดยได้รับค่าจ้างวันละ 300 บาท เฉลี่ยครอบครัวละ 600 บาทต่อวัน แต่ยังมีภาระค่าใช้จ่ายในครัวเรือนสูงมาก ทั้งค่าอาหาร ค่าส่งเสียลูกไปโรงเรียน ค่าน้ำมัน ค่าน้ำ ค่าไฟ ค่าสุรา ภาษีสังคมา ฯลฯ รายได้ที่ได้มาก็ไม่เพียงพอ ต้องทำการกู้ยืมเงิน ทำให้มีภาระหนี้สินมากยิ่งขึ้น ไม่มีเงินออม

ประเด็นคำถาม ผู้เข้าอบรมคิดว่า อะไรเป็นสาเหตุให้เกิดปัญหาดังกล่าว และผู้นำครอบครัวควรมีลักษณะและคุณสมบัติอย่างไร

.....
.....
.....
.....
.....

ขั้นที่ 2 กำหนดสมมติฐาน

ความรู้เพิ่มเติม

สมมติฐาน คือ คำตอบของปัญหา เป็นการคิดหาคำตอบล่วงหน้าก่อนทำการทดลอง โดยอาศัยการสังเกต ความรู้หรือประสบการณ์เดิมเป็นพื้นฐานของคำตอบ ซึ่งมักจะเขียนเป็นข้อความที่บอกความสัมพันธ์ระหว่างสาเหตุ (ตัวแปรต้น) กับผล (ตัวแปรตาม) ซึ่งคำตอบจะถูกหรือผิดก็ได้ เช่น เราทำการทดลองนำน้ำแข็งไปตั้งบนตะเกียง และสงสัยว่าความร้อนทำให้น้ำแข็งเปลี่ยนสถานะหรือไม่ และสงสัยว่าความร้อนทำให้น้ำแข็งละลาย

สาเหตุ ความร้อน

ผล น้ำแข็งเปลี่ยนสถานะเป็นของเหลว

สมมติฐาน น้ำแข็งเมื่อได้รับความร้อนจะเปลี่ยนสถานะเป็นของเหลวคือน้ำ

จากสถานการณ์ ผู้เข้ารับการอบรมคิดว่า อะไรเป็นสาเหตุที่ทำให้ครอบครัวต้องพึ่งตนเอง

สาเหตุ คือ

.....

.....

.....

ผล คือ

.....

.....

.....

.....

.....

สมมติฐานหรือคำตอบของปัญหา คือ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ขั้นที่ 3 การออกแบบแก้ปัญหา

1. ผู้เข้ารับการอบรมคิดว่า การที่จะทำให้ครอบครัวพึ่งตนเองได้นั้นต้องทำอะไร

.....
.....

2. ผู้เข้ารับการอบรมคิดว่า การส่งเสริมให้ครอบครัวพึ่งตนเองได้นั้น สมาชิกในครอบครัวควรทำอะไร

.....
.....
.....

ขั้นที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูล

จากข้อมูล สามารถสรุปได้ ดังนี้

ธรรมชาติของการแก้ไขปัญหาของชุมชนจะต้องมีผู้นำครอบครัวที่ดี มีเป้าหมายที่ชัดเจน และสมาชิกทุกคนในครอบครัวต้องมีส่วนร่วมที่จะนำพาครอบครัวไปสู่การพึ่งตนเอง

1. การพึ่งตนเอง เกิดขึ้นได้อย่างไรมีลักษณะอย่างไร

.....
.....
.....

2. ผู้เข้ารับการฝึกอบรมจะพัฒนาตนเองและครอบครัว และนำมาใช้ประโยชน์กับพึ่งตนเองได้อย่างไร

.....
.....
.....

ขั้นที่ 5 นำความรู้ไปใช้กับประสบการณ์อื่น ๆ

ท่านสามารถนำไปใช้ให้บรรลุเป้าหมายของการฟังตนเองได้ และท่านคิดว่าจะนำไปใช้กับอะไรได้บ้าง ยกตัวอย่างประกอบอีก 3 กรณี

1.

.....

2.

.....

3.

.....

.....

สถานที่ดำเนินการ บ้านผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 2 บ้านคอนแดง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

1.4 รูปแบบการพัฒนาความมั่นใจในตนเอง (ปัจจัยที่ 4)

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยความมั่นใจในตนเอง มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลโดยรวม

เท่ากับ 0.08 ผู้วิจัยจัดทำรูปแบบโดยให้มีการฝึกคิด ฝึกพูด และวางแผนเป้าหมายการดำเนินชีวิต โดยการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน เพื่อสร้างความมั่นใจในตนเอง และได้แสดงออก กล้าพูด กล้าแสดงความคิดเห็น

รูปแบบการพัฒนาความมั่นใจในตนเองของประชาชนในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง มีดังนี้

1. จับประเด็นปัญหา/ค้นหาความต้องการของตนเอง ว่ามีปัญหาอะไร และอะไรเป็นสาเหตุ มีความต้องการอะไร มีเป้าหมายในการดำเนินชีวิตอย่างไร เช่น ต้องการมีชีวิตที่มีอนาคตก้าวหน้า มีความเป็นอิสระ มีเวลาเพื่อครอบครัวและสังคม มีทรัพย์สินเพียงพอ มีความสุขหลุดพ้นจากความยากลำบาก เป็นต้น
 2. วิเคราะห์ข้อมูลของตนเองและครอบครัว ซึ่งจะช่วยให้รู้สถานภาพ รู้สาเหตุของปัญหา รู้ปัจจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง รู้ผลกระทบต่างๆ ที่เกิดขึ้น ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม เทคโนโลยี ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
 - 2.1 ศักยภาพของตนเอง เช่น ความรู้ ความสามารถ ความชำนาญ (ทักษะ) ชื่อเสียง ประสบการณ์ ความมั่นคง ความก้าวหน้า สภาพทางการเงิน การสร้างรายได้ การใช้จ่าย การออม คุณธรรมและศีลธรรม เป็นต้น
 - 2.2 ศักยภาพของครอบครัว เช่น วิถีการดำรงชีวิตภาวะเศรษฐกิจของครอบครัว ความเชื่อ ทศนคติ ค่านิยม วัฒนธรรม ประเพณี คุณภาพชีวิตของคนในครอบครัวฐานะทางสังคม ฐานะทางการเงิน ที่เป็นทรัพย์สินและหนี้สินของครัวเรือนรายได้ และรายจ่ายของครัวเรือน
3. วางแผนการพัฒนาการดำเนินชีวิต มีหลักการ คือ
 - กำหนดสิ่งที่ตั้งใจปฏิบัติหรือทำ เป็นแผนปฏิบัติให้สอดคล้องกับการแก้ปัญหาสำคัญเร่งด่วนที่เผชิญก่อน
 - กำหนดเป้าหมายของการปฏิบัติให้พอเหมาะกับศักยภาพที่มีอยู่
 - กำหนดขอบเขตและกรอบเวลาของสิ่งที่ตั้งใจประพฤติปฏิบัติ เพื่อให้สามารถวัดผลสัมฤทธิ์ได้
4. จุดบันทึกและทำบัญชีรับ - จ่าย

5. สรุปผลการพัฒนาตนเองและครอบครัว โดยพิจารณาจาก

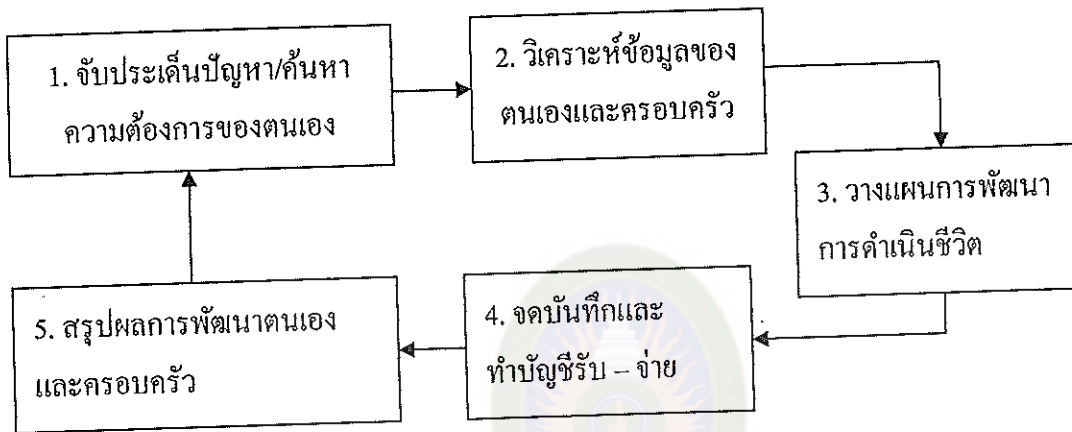
5.1 ร่างกายมีสุขภาพ สมบูรณ์ แข็งแรง

5.2 อารมณ์ต้องไม่เครียด มีเหตุมีผล มีความเชื่อมั่น มีระบบคิดเป็นระบบ

เป็นขั้นเป็นตอน มีแรงจูงใจ กล้าคิดกล้าทำ ไม่ท้อถอยหรือหมดกำลังใจ เมื่อประสบปัญหาในชีวิต

5.3 สิ่งเหล่านี้ได้ลด ละ เลิก ได้แก่ รถป้ายแดง เงินพลาสติก

โทรศัพท์มือถือ สถานะเงินออม เหล้า บุหรี่ การพนัน

แผนภาพที่ 11 รูปแบบการพัฒนาความมั่นใจในตนเอง

ผู้วิจัยได้ออกแบบกิจกรรมการพัฒนาความมั่นใจในตนเองของประชาชนในหมู่บ้าน
เศรษฐกิจพอเพียง จำนวน 1 กิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้คนพอเพียง ฟังตนเองได้
ครั้งนี้

กิจกรรม

เวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้คนพอเพียง ฟังตนเองได้

หลักการและเหตุผล

การใช้ปัญญานำการพัฒนา นับเป็นจุดเริ่มต้นของการจัดการความรู้ในชุมชนท้องถิ่น และนำพาชุมชนท้องถิ่นผ่านพ้นวิกฤตมาได้ การจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการพึ่งตนเอง นับว่าเป็นเครื่องมือสำคัญต่อการพัฒนาประเทศในทุกๆด้าน หากรู้จักใช้ภูมิปัญญาที่เป็นความรู้ ความคิด ความสามารถ ความเจตจำนงของคนในชุมชนท้องถิ่นมาปรับปรุงการดำเนินงาน และงานพัฒนาที่กำลังกระทำอยู่ ทำให้มีส่วนช่วยพัฒนาประเทศในทางอ้อม ภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือความรู้ของชาวบ้านจัดเป็นทรัพยากรที่มีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าทรัพยากรประเภทอื่นๆ และมีประโยชน์นานัปการ นับแต่ช่วยลดความอยากรู้ คลายความสงสัย จนถึงช่วยแก้ปัญหา ช่วยวางแผนและการตัดสินใจได้อย่างถูกต้อง ซึ่งมีผลต่อการพัฒนาสังคมและประเทศชาติ และมีความสำคัญในหลายระดับต่อบุคคล องค์กร และสังคม อย่างไรก็ตาม การรู้เท่าทันความก้าวหน้าของโลกสมัยใหม่แต่เพียงอย่างเดียวไม่เพียงพอ หากเราจะต้องรู้ความเป็นมา ความเป็นไปหรือรากเหง้าของชุมชนท้องถิ่นที่เราอาศัยอยู่ อันจัดเป็นสังคมฐานล่างที่มีรากเหง้าทางประวัติศาสตร์ วิถีชีวิต วัฒนธรรม ศาสนา การพึ่งพาตนเอง มีความเกื้อกูลและอยู่ร่วมกันมากับธรรมชาติอย่างยาวนานอีกด้วย จึงได้ชื่อว่าเป็นผู้รอบรู้และรู้เท่าทันต่อความเป็นไปของโลกอย่างแท้จริง ทุกภาคส่วนของสังคมไทย มีการดำเนินการจัดการความรู้ มีการสร้างความรู้ขึ้นใช้ในกิจการของตน ไม่ใช่ความรู้ของผู้อื่น โดยไม่ผ่านการปรับปรุงให้เข้ากับสถานการณ์ของตนเองเสียก่อน การจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการพึ่งตนเอง เป็นทางเลือกในการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น ซึ่งเชื่อว่าการรู้และการปฏิบัติต่างๆ จะก่อให้เกิดการเรียนรู้ และสร้างชุมชนท้องถิ่นและสังคมให้เป็นสุขได้

ความรู้ในตัวคนได้มาจากประสบการณ์และการทำงาน คนทุกคนมีประสบการณ์และมีการทำงาน ฉะนั้นคนทุกคนจึงมีความรู้ในตัวคน โดยไม่คำนึงถึงระดับการศึกษา (ที่เป็นทางการ) ซึ่งจุดเปลี่ยนอยู่ที่การเคารพความรู้ในตัวคน แต่เราไม่ปฏิเสธความรู้ในทางทฤษฎีหรือความรู้ในตำรา เพียงแต่มีการจัดการความสัมพันธ์ของความรู้ในตัวคนกับความรู้ทางทฤษฎีอย่างถูกต้อง หากเราเคารพความรู้ในตัวคน การศึกษา รวมทั้งสังคมก็จะเปลี่ยน จะเห็นได้ว่า “การจัดการความรู้” เป็นรูปธรรมของการเคารพความรู้ในตัวคน (ประเวศ วะสี. 2548) สรุปได้ว่า การจัดเวทีและเปลี่ยนเรียนรู้ระดับชาวบ้าน นับเป็นเรื่องสำคัญเพราะความรู้เหล่านี้เป็นความรู้ที่เราสั่งสมมาในวิถีชีวิต อยู่ในการปฏิบัติ และเป็นความรู้ที่ได้มาจาก “การสังเกต” และ “การทดลอง” เป็นเวลานานจากผู้รู้ในชุมชนท้องถิ่นหรือปราชญ์ชาวบ้าน หากมีการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการพึ่งตนเอง

ให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากความรู้ที่มีอยู่ในตัวคนแต่ละคน จะเป็นการสร้างปัญญาของ
สังคมไทย และมีนวัตกรรมทางปัญญาเกิดขึ้นจากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ความรู้อันหลากหลายมีที่มา
จากฐานชีวิตจริงและการปฏิบัติจริง และภูมิปัญญาท้องถิ่นหลายอย่างสามารถพัฒนาไปสู่ความรู้ที่
คุณค่าต่อภาคส่วนอื่นๆ ของสังคมได้

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ประชาชนได้ฝึกจับประเด็นปัญหา/ค้นหาความต้องการของตนเอง ฝึกวิเคราะห์
ข้อมูลของตนเองและครอบครัว วางแผนการพัฒนาการดำเนินชีวิต ฝึกทำบัญชีรับ – จ่ายของ
ครอบครัว
2. เพื่อให้ประชาชนได้แลกเปลี่ยนความรู้จากการฟังตนเองระหว่างกัน
2. เพื่อให้ประชาชนได้มีโอกาสได้แสดงออก กล่าวพูด กล่าวแสดงความคิดเห็น

เป้าหมาย หัวหน้าครัวเรือน จำนวน 40 คน

วิธีการ จัดเวทีเสวนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เดือนละ 2 ครั้ง

สถานที่ดำเนินการ บ้านผู้ใหญ่บ้านดอนแดง หมู่ที่ 2

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ภาคผนวก จ
รายชื่อกลุ่มเป้าหมาย

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

รายชื่อกลุ่มเป้าหมาย

รายชื่อกลุ่มเป้าหมายที่เข้าร่วมโครงการพัฒนาการพึ่งตนเองของประชาชนในหมู่บ้าน

เศรษฐกิจพอเพียง บ้านคอนแดง หมู่ที่ 2 ตำบลศรีสุข อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม

จำนวน 40 คน มีดังนี้

1. นางสาวภาพ เกสรศิริ อายุ 70 ปี
บ้านเลขที่ 1 บ้านคอนแดง หมู่ที่ 2 ตำบลศรีสุข อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม
2. นายคำศรี ยมโคตร อายุ 80 ปี
บ้านเลขที่ 2 บ้านคอนแดง หมู่ที่ 2 ตำบลศรีสุข อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม
3. นางบรรจง พลเสนา อายุ 46 ปี
บ้านเลขที่ 3 บ้านคอนแดง หมู่ที่ 2 ตำบลศรีสุข อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม
4. นางชม ไชยรส อายุ 49 ปี
บ้านเลขที่ 4 บ้านคอนแดง หมู่ที่ 2 ตำบลศรีสุข อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม
5. นายบุญชวน คอนโคตรจันทร์ อายุ 51 ปี
บ้านเลขที่ 5 บ้านคอนแดง หมู่ที่ 2 ตำบลศรีสุข อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม
6. นางอ่อน สิงห์เงา อายุ 60 ปี
บ้านเลขที่ 6 บ้านคอนแดง หมู่ที่ 2 ตำบลศรีสุข อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม
7. นางสะท้อน บุญผง อายุ 59 ปี
บ้านเลขที่ 7 บ้านคอนแดง หมู่ที่ 2 ตำบลศรีสุข อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม
8. นายทวี เกศางาม อายุ 43 ปี
บ้านเลขที่ 8 บ้านคอนแดง หมู่ที่ 2 ตำบลศรีสุข อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม
9. นางสุวรรณ พรมนบุตร อายุ 42 ปี
บ้านเลขที่ 9 บ้านคอนแดง หมู่ที่ 2 ตำบลศรีสุข อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม
10. นายดัสกร นัดทะยาย อายุ 28 ปี
บ้านเลขที่ 10 บ้านคอนแดง หมู่ที่ 2 ตำบลศรีสุข อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม
11. นายสุนทร นัดทะยาย อายุ 57 ปี
บ้านเลขที่ 11 บ้านคอนแดง หมู่ที่ 2 ตำบลศรีสุข อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม
12. นายสุคใจ จันโนราช อายุ 37 ปี
บ้านเลขที่ 12 บ้านคอนแดง หมู่ที่ 2 ตำบลศรีสุข อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม

13. นายบุญมี เหล่าวงษ์ อายุ 61 ปี
บ้านเลขที่ 13 บ้านดอนแดง หมู่ที่ 2 ตำบลศรีสุข อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม
14. นางนิลา ชุมบุญ อายุ 62 ปี
~~บ้านเลขที่ 13 บ้านดอนแดง หมู่ที่ 2 ตำบลศรีสุข อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม~~
15. นางสุภาพร พรหมบุตร อายุ 42 ปี
บ้านเลขที่ 15 บ้านดอนแดง หมู่ที่ 2 ตำบลศรีสุข อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม
16. นายทวี ศรีสุข อายุ 44 ปี
บ้านเลขที่ 16 บ้านดอนแดง หมู่ที่ 2 ตำบลศรีสุข อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม
17. นายทวี เกศางาม อายุ 43 ปี
บ้านเลขที่ 18 บ้านดอนแดง หมู่ที่ 2 ตำบลศรีสุข อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม
18. นางสร้อยทอง พรหมบุตร อายุ 71 ปี
บ้านเลขที่ 19 บ้านดอนแดง หมู่ที่ 2 ตำบลศรีสุข อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม
19. นายสุรศักดิ์ รัตนพลแสน อายุ 38 ปี
บ้านเลขที่ 21 บ้านดอนแดง หมู่ที่ 2 ตำบลศรีสุข อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม
20. นายสนิท เหล่าวงษ์ อายุ 63 ปี
บ้านเลขที่ 22 บ้านดอนแดง หมู่ที่ 2 ตำบลศรีสุข อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม
21. นายนิคม ทองสาเทพ อายุ 62 ปี
บ้านเลขที่ 23 บ้านดอนแดง หมู่ที่ 2 ตำบลศรีสุข อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม
22. นายสมหมาย ภูคำตา อายุ 65 ปี
บ้านเลขที่ 24 บ้านดอนแดง หมู่ที่ 2 ตำบลศรีสุข อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม
23. นายวิรัตน์ ยมโคตร อายุ 57 ปี
บ้านเลขที่ 25 บ้านดอนแดง หมู่ที่ 2 ตำบลศรีสุข อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม
24. นายสังวาล ลอยศักดิ์ อายุ 41 ปี
บ้านเลขที่ 26 บ้านดอนแดง หมู่ที่ 2 ตำบลศรีสุข อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม
25. นายลิน ภูคำตา อายุ 75 ปี
บ้านเลขที่ 27 บ้านดอนแดง หมู่ที่ 2 ตำบลศรีสุข อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม
26. นางณัฐษาพร พรหมบุตร อายุ 34 ปี
บ้านเลขที่ 29 บ้านดอนแดง หมู่ที่ 2 ตำบลศรีสุข อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม

27. นายสมาน โทจันทร์ อายุ 42 ปี
บ้านเลขที่ 31 บ้านดอนแดง หมู่ที่ 2 ตำบลศรีสุข อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม
28. นายดวงจันทร์ ราชณูวงษ์ อายุ 48 ปี
~~บ้านเลขที่ 33 บ้านดอนแดง หมู่ที่ 2 ตำบลศรีสุข อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม~~
29. นางบัวไข แข็งสง่า อายุ 46 ปี
บ้านเลขที่ 24 บ้านดอนแดง หมู่ที่ 2 ตำบลศรีสุข อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม
30. นายคำไพ สุวรรณโคตร อายุ 65 ปี
บ้านเลขที่ 36 บ้านดอนแดง หมู่ที่ 2 ตำบลศรีสุข อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม
31. นางพรพิมล พรหมบุตร อายุ 37 ปี
บ้านเลขที่ 39 บ้านดอนแดง หมู่ที่ 2 ตำบลศรีสุข อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม
32. นางบรรจง เหล่าวงษ์ อายุ 42 ปี
บ้านเลขที่ 43 บ้านดอนแดง หมู่ที่ 2 ตำบลศรีสุข อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม
33. นางทองสอน สุวรรณเพ็ง อายุ 62 ปี
บ้านเลขที่ 48 บ้านดอนแดง หมู่ที่ 2 ตำบลศรีสุข อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม
34. นางสลักจิตร เหล่าวงษ์ อายุ 37 ปี
บ้านเลขที่ 49 บ้านดอนแดง หมู่ที่ 2 ตำบลศรีสุข อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม
35. นายสาคร พรหมบุตร อายุ 46 ปี
บ้านเลขที่ 60 บ้านดอนแดง หมู่ที่ 2 ตำบลศรีสุข อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม
36. นายไพรวิน ภูกะเนร อายุ 42 ปี
บ้านเลขที่ 61 บ้านดอนแดง หมู่ที่ 2 ตำบลศรีสุข อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม
37. นางบานเย็น หีบแก้ว อายุ 44 ปี
บ้านเลขที่ 66 บ้านดอนแดง หมู่ที่ 2 ตำบลศรีสุข อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม
38. นายบรรจง สกลหาล้า อายุ 41 ปี
บ้านเลขที่ 71 บ้านดอนแดง หมู่ที่ 2 ตำบลศรีสุข อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม
39. นายมานิต คำรวย อายุ 40 ปี
บ้านเลขที่ 72 บ้านดอนแดง หมู่ที่ 2 ตำบลศรีสุข อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม
40. นายบุญทอง อรุณโชติ อายุ 51 ปี
บ้านเลขที่ 74 บ้านดอนแดง หมู่ที่ 2 ตำบลศรีสุข อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม

ภาคผนวก ก
หนังสือเชิญผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย
และหนังสือขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม โทร. ๓๐๐

ที่ บว.ว ๐๓๐๔/๒๕๕๗

วันที่ ๒ พฤษภาคม ๒๕๕๗

เรื่อง เรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กัลยา กุศลสุวรรณ

ด้วย นางอภากร ประจันตะเสน นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาอุตสาหกรรมศาสตรบัณฑิต รูปแบบการศึกษานอกเวลาราชการ ศูนย์มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “รูปแบบการพัฒนาการพึ่งตนเองของประชาชนในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง” เพื่อให้การวิจัยดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย บรรลุตามวัตถุประสงค์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาการวิจัย

- ด้าน ตรวจสอบความถูกต้องด้านเนื้อหา ภาษา
- ตรวจสอบด้านการวัดและประเมินผล
- ตรวจสอบด้านสถิติ การวิจัย
- อื่นๆ ระบุ.....

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี
ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกรียงศักดิ์ ไพรวรรณ)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บันทึกข้อความ

วณราชการ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม โทร. ๓๐๐

ไป บว. ๖๐๗๐๔/๒๕๕๗

วันที่ ๒ พฤษภาคม ๒๕๕๗

เรื่อง เรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เสาวลักษณ์ โกศลกิตติอัมพร

ด้วย นางอภากร ประจันตะเสน นักศึกษาระดับปริญญาเอก สาขาวิชายุทธศาสตร์การพัฒนามิภาค รูปแบบการศึกษานอกเวลาราชการ ศูนย์มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “รูปแบบการพัฒนาการพึ่งตนเองของประชาชนในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง” เพื่อให้การวิจัยดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย บรรลุตามวัตถุประสงค์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาการวิจัย

- ด้าน ตรวจสอบความถูกต้องด้านเนื้อหา ภาษา
- ตรวจสอบด้านการวัดและประเมินผล
- ตรวจสอบด้านสถิติ การวิจัย
- อื่นๆ ระบุ.....

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี

ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกรียงศักดิ์ ไพรวรรณ)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ที่ ศร ๐๕๔๐.๐๑/ว ๑๐๗๓

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

อ.เมือง จ.มหาสารคาม ๔๕๐๐๑

๒ พฤษภาคม ๒๕๕๗

เรื่อง เรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เรียน รองศาสตราจารย์สมนึก กัททิษณี

ด้วย นางอาภากร ประจันตะเสน นักศึกษารหัสประจำตัว ๕๕๕๒๓๐๓๐๑๐๑๓ นักศึกษาปริญญาเอก สาขาวิชายุทธศาสตร์การพัฒนากุมิภาค รูปแบบการศึกษานอกเวลาราชการ ศูนย์มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “รูปแบบการพัฒนาการพึ่งตนเองของประชาชนในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง” เพื่อให้การวิจัยดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย บรรลุตามวัตถุประสงค์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาการวิจัย

- เพื่อ ตรวจสอบความถูกต้องด้านเนื้อหา ภาษา
- ตรวจสอบด้านการวัดและประเมินผล
- ตรวจสอบด้านสถิติ การวิจัย
- อื่นๆ ระบุ.....

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกรียงศักดิ์ ไพรรณ)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทรศัพท์, โทรสาร ๐ - ๔๓๗๒ - ๕๔๓๘

ที่ ศธ ๐๕๔๐.๐๑/ว ๑๐๗๓

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

อ.เมือง จ.มหาสารคาม ๔๔๐๐๑

๒ พฤษภาคม ๒๕๕๗

เรื่อง เรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เรียน ดร.กริชพัฒน์ ภูวนา

ด้วย นางอาภากร ประจันตะเสน นักศึกษาระดับปริญญาโท ๕๔๕๒๓๐๓๐๑๐๓ นักศึกษาปริญญาเอก สาขาวิชายุทธศาสตร์การพัฒนากุมิภาค รูปแบบการศึกษานอกเวลาราชการ ศูนย์มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “รูปแบบการพัฒนาการพึ่งตนเองของประชาชนในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง” เพื่อให้การวิจัยดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย บรรลุตามวัตถุประสงค์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาการวิจัย

- เพื่อ ตรวจสอบความถูกต้องด้านเนื้อหา ภาษา
- ตรวจสอบด้านการวัดและประเมินผล
- ตรวจสอบด้านสถิติ การวิจัย
- อื่นๆ ระบุ ความเหมาะสมของรูปแบบการพัฒนา

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กริชพัฒน์ ภูวนา)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทรศัพท์, โทรสาร ๐ - ๔๓๗๒ - ๕๕๓๘

ที่ ศธ ๐๕๔๐.๐๑/ว ๑๐๓๓

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

อ.เมือง จ.มหาสารคาม ๔๔๐๐๑

๒ พฤษภาคม ๒๕๕๖

เรื่อง เรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เรียน ผศ.ศักดิ์เจริญ ภวภูตานนท์

ด้วย นางอาภากร ประจันตะเสน นักศึกษาระดับปริญญาโท ๕๔๕๒๓๐๓๐๑๐๓ นักศึกษาปริญญาเอก สาขาวิชายุทธศาสตร์การพัฒนามหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม รูปแบบการศึกษานอกเวลาราชการ ศูนย์มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “รูปแบบการพัฒนาการพึ่งตนเองของประชาชนในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง” เพื่อให้การวิจัยดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย บรรลุตามวัตถุประสงค์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาการวิจัย

- เพื่อ ตรวจสอบความถูกต้องด้านเนื้อหา ภาษา
- ตรวจสอบด้านการวัดและประเมินผล
- ตรวจสอบด้านสถิติ การวิจัย
- อื่นๆ ระบุ ความเหมาะสมของรูปแบบการพัฒนา

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี
ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกรียงศักดิ์ ไพรวรรณ)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทรศัพท์, โทรสาร ๐-๔๓๓๒-๕๔๓๘

ที่ ศร ๐๕๔๐.๐๑/ว ๑๐๗๓

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

อ.เมือง จ.มหาสารคาม ๔๔๐๐๑

๒ พฤษภาคม ๒๕๕๗

เรื่อง เรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เรียน ดร.แก้ว ศรีบุญกุล

ด้วย นางอภากร ประจันตะเสน นักศึกษาระดับปริญญาเอก สาขาวิชายุทธศาสตร์การพัฒนากุมภีภาค รูปแบบการศึกษานอกเวลาราชการ ศูนย์มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “รูปแบบการพัฒนากิจการพึ่งตนเองของประชาชนในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง” เพื่อให้การวิจัยดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย บรรลุตามวัตถุประสงค์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาการวิจัย

- เพื่อ
- ตรวจสอบความถูกต้องด้านเนื้อหา ภาษา
 - ตรวจสอบด้านการวัดและประเมินผล
 - ตรวจสอบด้านสถิติ การวิจัย
 - อื่นๆ ระบุ ความเหมาะสมของรูปแบบการพัฒนา

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี
ขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกรียงศักดิ์ ไพรวรรณ)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทรศัพท์, โทรสาร ๐ - ๔๓๗๒ - ๕๔๓๘

ที่ ศธ ๐๕๔๐.๐๑/ว ๑๐๗๓

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

อ.เมือง จ.มหาสารคาม ๔๔๐๐๑

๒ พฤษภาคม ๒๕๕๖

เรื่อง เรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เรียน นายพัฒนพงศ์ คุญชะโร

ด้วย นางอภากร ประจันตะเสน นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชายุทธศาสตร์การพัฒนากุมิภาค รูปแบบการศึกษานอกเวลาราชการ ศูนย์มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “รูปแบบการพัฒนาการพึ่งตนเองของประชาชนในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง” เพื่อให้การวิจัยดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย บรรลุตามวัตถุประสงค์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาการวิจัย

- เพื่อ
- ตรวจสอบความถูกต้องด้านเนื้อหา ภาษา
 - ตรวจสอบด้านการวัดและประเมินผล
 - ตรวจสอบด้านสถิติ การวิจัย
 - อื่นๆ ระบุ ความเหมาะสมของรูปแบบการพัฒนา

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี
ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกรียงศักดิ์ ไพวรรณ)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทรศัพท์, โทรสาร ๐ - ๔๓๗๒ - ๕๔๓๘

ที่ ศธ ๐๕๔๐.๐๑/ว ๑๐๗๓

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

อ.เมือง จ.มหาสารคาม ๔๔๐๐๑

๒ พฤษภาคม ๒๕๕๗

เรื่อง เรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เรียน กำนันอศิสร เหล่าสะพาน

ด้วย นางอภากร ประจันตะเสน นักศึกษารหัสประจำตัว ๕๔๕๒๓๐๓๐๑๐๓ นักศึกษาปริญญาเอก สาขาวิชายุทธศาสตร์การพัฒนามิภาค รูปแบบการศึกษานอกเวลาราชการ ศูนย์มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “รูปแบบการพัฒนาการพึ่งตนเองของประชาชนในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง” เพื่อให้การวิจัยดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย บรรลุตามวัตถุประสงค์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาการวิจัย

- เพื่อ ตรวจสอบความถูกต้องด้านเนื้อหา ภาษา
- ตรวจสอบด้านการวัดและประเมินผล
- ตรวจสอบด้านสถิติ การวิจัย
- อื่นๆ ระบุ ความเหมาะสมของรูปแบบการพัฒนา

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกรียงศักดิ์ ไพโรวรรณ)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทรศัพท์, โทรสาร ๐ - ๔๓๗๒ - ๕๕๓๘

ศธ ๐๕๔๐.๐๑/ว ๑๐๗๕

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

อ.เมือง จ.มหาสารคาม ๔๔๐๐๑

๒ พฤษภาคม ๒๕๕๗

เรื่อง ขออนุญาตให้ผู้วิจัยเข้าทดลองใช้เครื่องมือและเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย

เรียน ผู้ใหญ่บ้านบ้านคอนแดง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม

ด้วย นางอาภากร ประจันตะเสน นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชายุทธศาสตร์การพัฒนากุมารเวชศาสตร์ รูปแบบการศึกษานอกเวลาราชการ ศูนย์มหาวิทาลัยราชภัฏมหาสารคาม กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “รูปแบบการพัฒนาการพึ่งตนเองของประชาชนในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง” เพื่อให้การวิจัยดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย บรรลุตามวัตถุประสงค์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงขออนุญาตให้ผู้วิจัยเข้าทดลองใช้เครื่องมือและเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยกับประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ หัวหน้าครัวเรือนในหมู่บ้านที่ผ่านการประเมินโครงการหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง จำนวน ๔๐ ครัวเรือน เพื่อนำข้อมูลไปทำการวิจัยให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกรียงศักดิ์ ไพโรวรรณ)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทรศัพท์, โทรสาร ๐ - ๔๓๗๒ - ๕๕๓๘

ที่ ศธ ๐๕๔๐.๐๑/ว ๑๐๗๔

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

อ.เมือง จ.มหาสารคาม ๔๔๐๐๑

๑๖ มิถุนายน ๒๕๕๗

เรื่อง ขออนุญาตให้ผู้วิจัยเข้าเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย

เรียน ผู้ใหญ่บ้านดอนหว่าน หมู่ที่ ๔

ด้วย นางอาภากร ประจันตะเสน นักศึกษาระดับปริญญาเอก สาขาวิชายุทธศาสตร์การพัฒนากุมิภาค รูปแบบการศึกษานอกเวลาราชการ ศูนย์มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “รูปแบบการพัฒนาการพึ่งตนเองของประชาชนในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง” เพื่อให้การวิจัยดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย บรรลุตามวัตถุประสงค์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงขออนุญาตให้ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัยกับประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ หัวหน้าครัวเรือนในหมู่บ้านที่ผ่านการประเมินโครงการหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง จำนวน ๑๐ ครัวเรือน

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี ขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกรียงศักดิ์ ไพรวรรณ)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทรศัพท์, โทรสาร ๐ - ๔๓๗๒ - ๕๔๓๘

ภาคผนวก ข
รายชื่อผู้ร่วมการสนทนากลุ่ม
เรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อการพึ่งตนเองและทิศทางการพัฒนา
การพึ่งตนเองของประชาชนในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง”

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

รายชื่อผู้ร่วมการสนทนากลุ่ม “ปัจจัยที่มีผลต่อการพึ่งตนเองและทิศทางการพัฒนา
การพึ่งตนเองของประชาชนในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง”
เมื่อวันที่ 13 มิถุนายน พ.ศ.2557 เวลา 08.30-16.30 น.

ณ ห้องประชุมวิบูลย์-ยุพิน เลขาพงษ์ศรีณะ ชั้น 5 อาคารเฉลิมพระเกียรติ 72 พรรษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

1. นายบรรจง สกกลกล้า
2. นายดวงจันทร์ ราชณูวงษ์
3. นายวรรณมา ศิริพันธ์
4. นายสุนทร นัตถาย
5. นายไพรวิน ภูคะเถร
6. นายคำพันธ์ เหล่าวงษ์
7. นายคำเพียร ทองสาเทพ
8. นางอัมพร สุวรรณเพ็ง
9. นายเสงี่ยม อุทัยมา
10. นายสุรพล โสไนโชติ
11. นายนิพนธ์ คำภีระ
12. นายสุดใจ ทูยบึงฉิม
13. นายวรรณธ์ จันทร์ธีระยานนท์
14. นายประศาสน์ รัตนะปัญญา
15. ผศ.ศักดิ์เจริญ ภาวภูตานนท์
16. นายสุเมธ ปานจำลอง
17. นายนิคม หาวีร์ส
18. ดร.กริชพัฒน์ ภูวนา
19. ดร.อวยชัย ะทา
20. นายแสวง ภูณโอง
21. นางอากาศ ประจันตะเสน
22. นางสาวนิศากร ชนินทรานุกูล

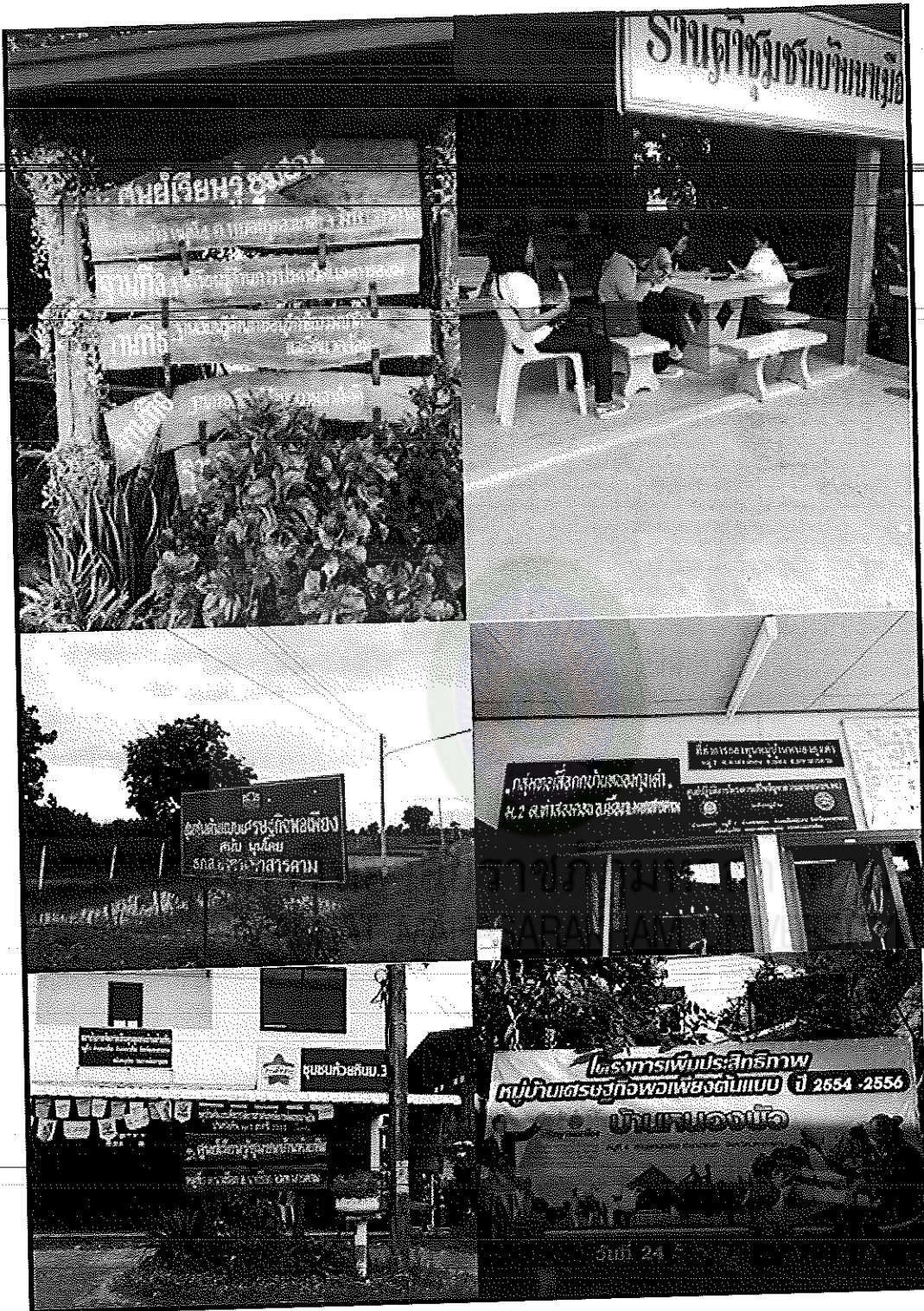

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ภาคผนวก ซ
ภาพประกอบ

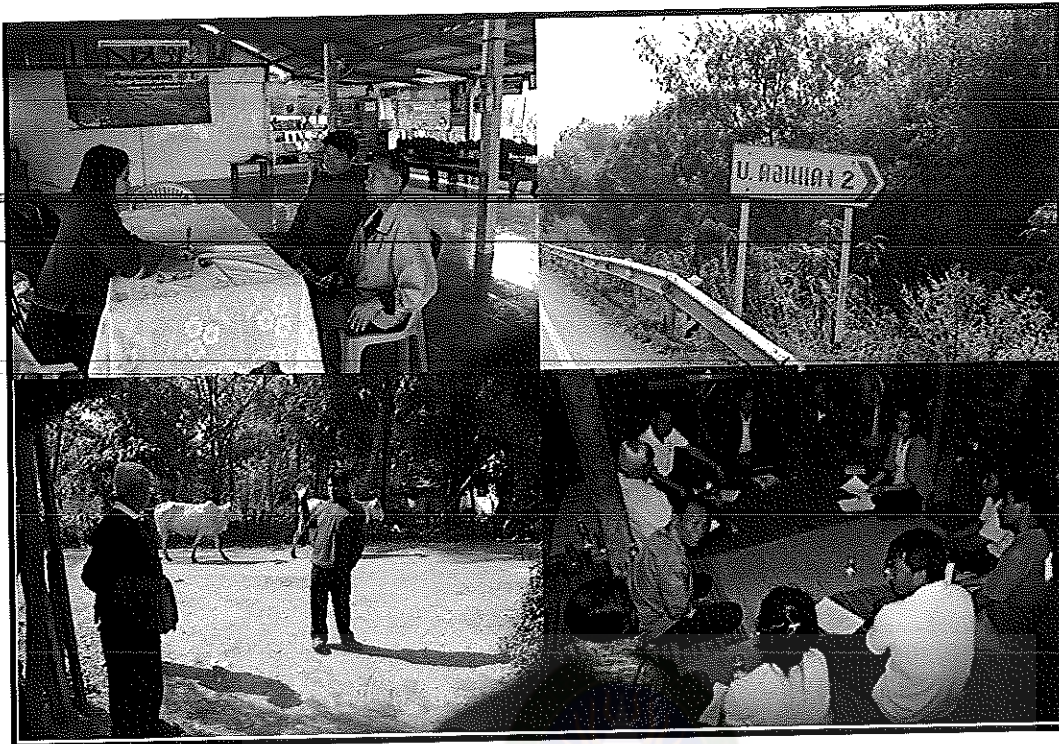
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ภาพประกอบที่ 1 ผู้วิจัยและผู้ช่วยนักวิจัยลงพื้นที่เก็บแบบสัมภาษณ์จากหัวหน้าครัวเรือน
ในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง จังหวัดมหาสารคาม

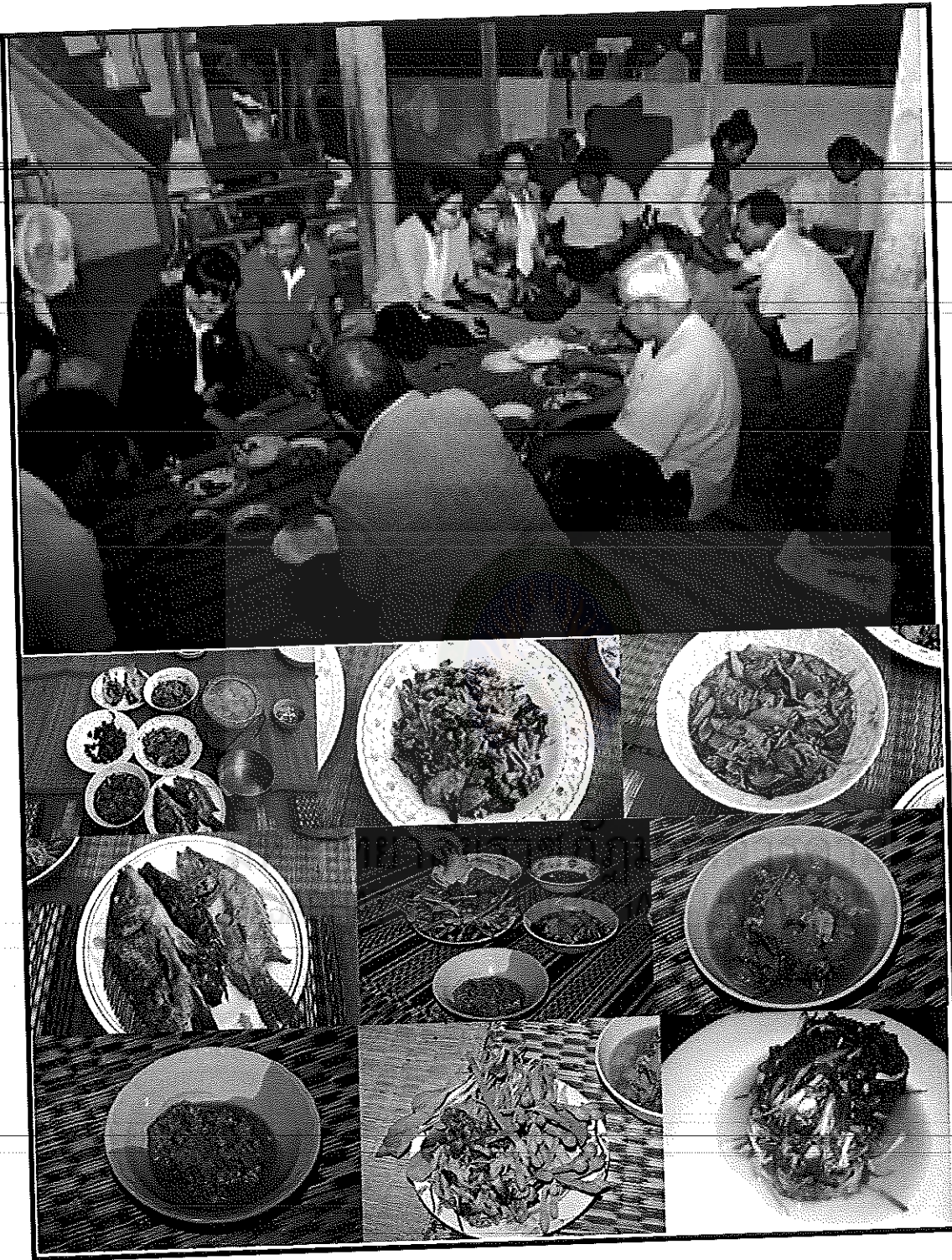
ภาพประกอบที่ 2 การสนทนากลุ่ม เมื่อวันที่ 13 มิถุนายน พ.ศ.2557 ณ ห้องประชุมวิบูลย์-ยุพิน
เลาหพงศ์ชนะ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

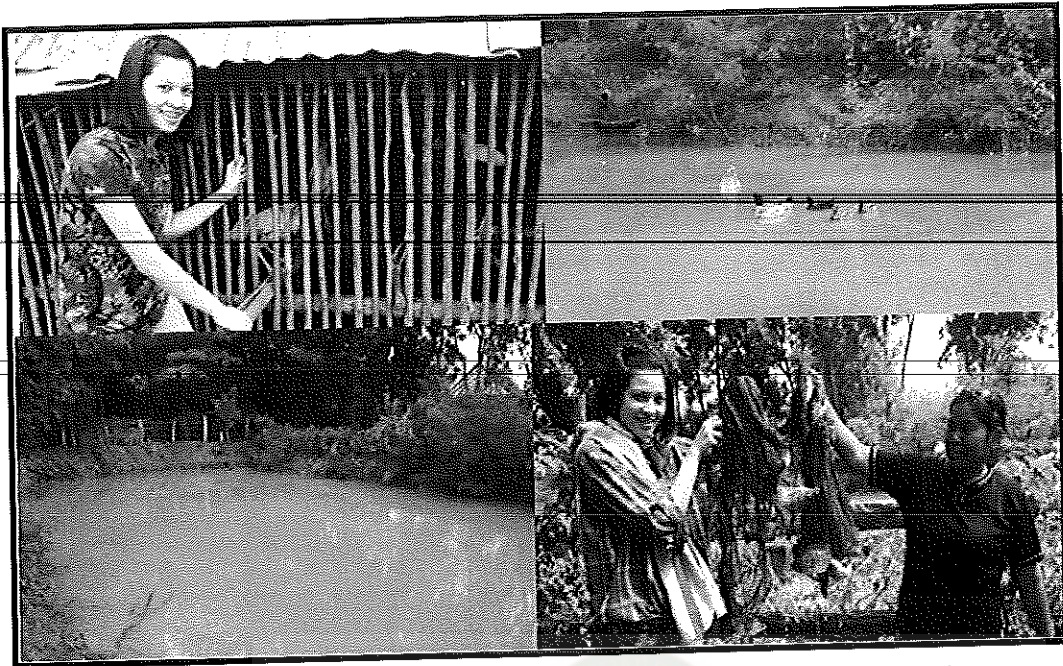
ภาพประกอบที่ 3 ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้นำชุมชน และปราชญ์ชาวบ้าน
ณ บ้านดอนแดง หมู่ที่ 2 ตำบลศรีสุข อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม

ภาพประกอบที่ 4 กิจกรรมแบ่งเรียก แบ่งงาน สานสัมพันธ์ครอบครัว

ภาพประกอบที่ 5 กิจกรรมต้มโฮมพานเลง กินข้าวน้ำกัน

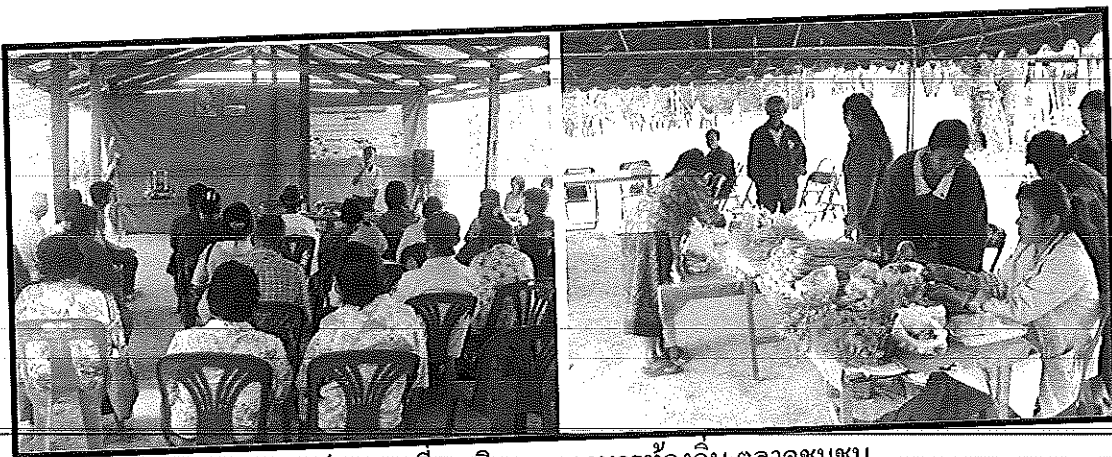
ภาพประกอบที่ 6 กิจกรรมการเลี้ยงสัตว์เพื่อการบริโภคและสร้างรายได้

ภาพประกอบที่ 7 กิจกรรมการปลูกผักสวนครัว ปลูกเองกินเอง

ภาพประกอบที่ 8 กิจกรรมการเก็บรักษามะลิคัพพันธุ์และขยายพันธุ์พืช

ภาพประกอบที่ 9 กิจกรรมอาหารท้องถิ่น ตลาดชุมชน